

FOAIA POPORULUI

Prețul Abonamentului:

Pe un an . . . . . 2 fl.
Pe o jumătate de an . . . . . 1 „
Abonamentele se fac la Institutul Tipografic în Sibiiu
și la toate birourile filiale de abonament.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE

se primesc în biroul administrațiunii (strada
Măcelarilor nr. 21).

Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr.
a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Szám: 3761- 1894 sb.

Ő felsége a király nevében.

A kolozsvári kir. törvényszék, mint esküdtzéki sajtóbíró, a kolozsvári kir. főügyész, mint közvádlónak feljelentésére, a „Memorandum” című nyomtatvány terjesztése útján elkövetett igazgatás vétsége miatt, Dr. Rátiu János és társai ellen folyamatba tett sajtóbüntetőben, br. Szentkereszty Zsigmond, kir. törvényszéki elnök vezetése alatt Dr. Issekutz Gyula és Reinhold Arthur kir. törvényszéki bírák, mint szavazó bírónak és Dr. Balás Elemér, kir. törvényszéki aljegyző, mint tanácsjegyzőnek jelenlétében, Dr. Lehmann Róbert és Kozmuca Péter hites román talmácsoknak közreműködésével a következő tizenkét kolozsvári esküdtképesítéssel bíró polgárnak u. m. Balogh Károly; — D. Nagy Mór; — Dr. Pisztory Mór; — Dr. Koch Antal; — Dr. Werner Rezső; — Ladits Nándor; — Gajzágó Manó; — Nagy Kálmán; Molnár József; — Hadházy Sándor; — Dr. Bogdán Péter; — és Br. Feilitzsch Arthurnak, mint rendes esküdteknek, s a következő négy kolozsvári esküdtképesítéssel bíró polgárnak u. m. Merza Lajos; — Székely Miklos; — Grf. Teleki László; — és Dr. Gergely Sámuelnek; — mint pótesküdtnek közreműködése mellett, Kolozsvárt a városi vigadó (Redoute) épületének nagy termében 1894 évi majus hó 25 napjáig bezárolag megtartott, nyilvános, szóbeli, esküdtzéki sajtóügyi végtárgyalás alapján a Vita Sándor, kolozsvári kir. főügyész — mint közvádló által előadott vádbeszéd és Dr. Rátiu János vádlott védelmének meghallgatása után valamint a Gajzágó Manó. Dr. Bogdán, Péter és Nagy Kálmán rendes esküdteknek közbejött megbetegedése következtében a pótagoknak berendelése folytán a következő tizenkét tagból u. m. Balogh Károly; — Dr. Nagy Mór; — Dr. Pisztory Mór; — Dr. Koch Antal; — Dr. Werner Rezső; — Ladics Nándor; Molnár József; Hadházy Sándor; Br. Feilitzsch Arthur; Merza Lajos; Grf. Teleki László és Széki Miklos esküdtekből álló, ítélő esküdtzék határozata alapján az alant irt helyen és napon a következőleg:

Ítélt:

1. *Rátiu László* (Vasiliu) (ki alsókápolnai szül., fogarasi lakos, 57 éves, g. kath. vallású; nőtlen, érseki helynök, kevés vagyonnal bir., irni-olvasni tud, büntetlen előéletű), továbbá: 2. *Román Miklós* (ki börgőzdi szül., beszterczei lakos, jelenleg államfogoly, 27 éves, g. kel. vallású, nőtlen, könyvvezető, vagyontalan, irni-olvasni tudó, igazgatás vétségeért egy évi államfogházra ítéltetett, a mely büntetését ez idő szerint állja ki) továbbá: 3. *Munteanu János* (ki hátszegi szül., hátszegi lakos, 49 éves, g. kel. vallású, nő, 5 gyermekes, kevés vagyonnal bir., bankhivatalnok, irni-olvasni tud, büntetlen előéletű) végre: 4. *Duma János* (ki erdőszakállai szül., erdő-

szakállai lakos, 32 éves, g. kel. vallású, nő, lelkész, vagyontalan, irni-olvasni tud, büntetlen előéletű, tábori lelkész a cs. és kir. 62 sz. gyalogezred tartalékában), mint a négyen (1—4) az ellenük emelt a btk. 171 §-ban irt módon elkövetett s a btk. 173 §-ba ütköző vétség vádjá és következményeinek terhe alól az esküdtzék felmentő határozata alapján bírónilag is felmentetnek. Ellenben: 5. *Dr. Rátiu János* (a ki tordai szül. és nagyszebeni lakos, 66 éves, g. kath., nő, 3 gyermekes, ügyvéd, irni-olvasni tud, vagyonos, büntetlen előéletű) továbbá: 6. *Papp György* de Basesci (a ki ilyesfalvi szül., ilyesfalvi lakos, 58 éves, g. kath. vallású, nő, 1 gyermekes, földbirtokos, vagyonos, irni-olvasni tud, büntetlen előéletű) továbbá: 7. *Dr. Lucaciú László* (a ki apai szül., lacfalusi lakos, 42 éves, g. kath. vallású, lelkész, vagyontalan, irni-olvasni tud, nő, igazgatás és ragalmazás vétségeért öszbüntetésül 13 havi fogházra volt elítélve, a mely büntetését már kiállotta) továbbá: 8. *Comsa Demeter* (a ki nagyszebeni szül.) nagyszebeni lakos, 48 éves, gr. kel. vallású, nő, 4 gyermekes, vagyonos, büntetlen előéletű, irni-olvasni tud, tanár) továbbá: 9. *Dr. Barciannu P. Daniel* (a ki resinári szül., nagyszebeni lakos, 46 éves, gr. kel. vallású, nő, 5 gyermekes, kevés vagyonnal bir, irni-olvasni tud, büntetlen előéletű, tanár) továbbá: 10. *Cristea Miklós* (a ki vizaknai szül., nagyszebeni lakos, 59 éves gr. kel. vallású, nő, 5 gyermekes, g. kel. szentszéki ülnök, vagyontalan, irni-olvasni tud, büntetlen előéletű) továbbá: 11. *Coroian Gyula* (a ki királydaróczi szül., kolozsvári lakos, 49 éves, g. kath. vallású, nő, ügyvéd vagyonos, irni-olvasni tud, büntetlen előéletű) továbbá: 12. *Barbu Patricius* (a ki gáltői szül., szászrégeni lakos, 51 éves, g. kath., nő, ügyvéd vagyonos, irni-olvasni tud, büntetlen előéletű) továbbá: 13. *Dr. Miháli Tivadar* (a ki prizloki kis Bunni szül., deési lakos, 39 éves, g. kath. vallású, nő, ügyvéd, vagyonos irni-olvasni tud, büntetlen előéletű) továbbá: 14. *Suciu Aurel* (a ki kétegyházai szül., aradi lakos, 40 éves, g. kel. vallású, nő, ügyvéd, vagyonos, irni-olvasni tud, büntetlen előéletű) továbbá: 15. *Veliciu Mihály* (a ki seprősi szül., kisjenői lakos, 48 éves, g. kel. vallású, nő, 2 gyermekes, ügyvéd, vagyonos, irni-olvasni tud, büntetlen előéletű) továbbá: 16. *Patitia Rubin* (a ki topánfalvi szül., gyulafehérvári lakos, 32 éves, g. kel. vallású, nő, 3 gyermekes, ügyvéd, vagyonos, irni-olvasni tud, büntetlen előéletű) továbbá: 17. *Domide Gerassim* (a ki ó-radnai szül., ó-radnai lakos, 33 éves, g. kath. vallású, özvegy, lelkész, vagyontalan, irni-olvasni tud, büntetlen előéletű és végül: 18. *Román Dénes* (a ki eezeli szül., medgyesi lakos, 53 éves, gr. kel. vallású, nő, ügyvédi őrök, vagyontalan, irni-olvasni tud, büntetlen előéletű — az esküdtek határozata alapján mindnyájan (5 — 18) bírónilag is vétkeseknek mondatnak ki a btk. 173 §-ba ütköző s a btk. 171 §-ban irt módon nyomtatvány útján a törvény kötelező

erejének megtámadása által elkövetett igazgatás vétségében és azért a btk. 173 §. alapján: 5. *Dr. Rátiu János* a btk. 91 §. alkalmazásával 2 (két) évi államfogházra. 6. *Pap György* de Basesci a btk. 91 §. alkalmazásával 1 (egy) évi államfogházra. 7. *Dr. Lukács László* a btk. 90 §. alkalmazásával 5 (öt) évi államfogházra. 8. *Comsa Demeter* 3 (három) évi államfogházra. 9. *Dr. Barciannu P. Daniel* 2 (két) évi és 6 (hat) honapi államfogházra. 10. *Cristea Miklós* a btk. 91 §. alkalmazásával 8 (nyolcz) havi államfogházra. 11. *Coroian Gyula* 2 (két) évi és 8 (nyolcz) havi államfogházra. 12. *Barbu Patricius* a btk. 91 §. alkalmazásával 2 (két) havi államfogházra. 13. *Dr. Miháli Tivadar* 2 (két) évi és 6 (hat) honapi államfogházra. 14. *Suciu Aurel* a btk. 91 §. alkalmazásával 1 (egy) évi és 6 (hat) honapi államfogházra. 15. *Veliciu Mihály* 2 (két) évi államfogházra. 16. *Patitia Rubin* 2 (két) évi és 6 (hat) honapi államfogházra. 17. *Domide Gerasim* 2 (két) évi és 6 (hat) honapi államfogházra. 18. *Román Dénes* a btk. §. alkalmazásával 8 (nyolcz) hónapi államfogházra ítéltetik el. Összes elítélt (5—18) vádlottak elmarasztaltatnak az eddig felmerült 3011 frt. 9 kr. megállapított és az ezután felmerülendő eljárás költségeinek a jelen ítélet jogerőre jutása napjától számítandó 15 nap alatt végrehajtás terhe mellett a kolozsvári kir. ügyészséghez leendő egyetemleges megfizetésében. Összes elítélt (5—18) vádlottak köteleztetnek ezen kívül a szabadságvesztés büntetésük foganosításával felmerülendő költségeknél személyenként leendő hordozására. Köteleztetnek továbbá összes elítélt (5—18) vádlottak ezen ítéletet és indokait, egész terjedelmében, az állam hivatalos magyar nyelvén a „Kolozsvár”, „Ellenzék”, „Erdély Híradó”, „Tribuna”, „Gazeta Transilvaniei”, „Foaia Poporului”, „Dreptatea”, „Hermanstädter Zeitung”, „Nemzet”, „Magyar Hírlap”, „Budapesti Hírlap”, „Pesti Hírlap”, „Pesti Napló” és „Pester Lloyd” című hírlapokban, az ezen ítélet jogerőre emelkedése napjától számítandó 15 nap alatt saját költségükön a különben bekövetkezendő törvényes következmények terhe alatt egyszer közzététetni s az ezt igazoló lappéldányokat a kolozsvári kir. ügyészséghez ugyan azon határidő alatt benyújtani. Elrendeltetik továbbá a btk. 61 §-a alapján az összes lefoglalt nyomtatvány példányoknak bírói elkobzása és megsemmisítése. A felmentet vádlottak közül utazás és ellátási költségeik fejében Rátiu László részére 80 (nyolczvan) forint; Munteanu János részére 76 (hetvenhat) forint és Duma János részére 80 (nyolczvan) forint állapittatik meg az államkincstárral szemben, ellenben Román Miklós illetve védője részére semmi sem állapittatik meg. Ezen ítélet jegerőre jutás után a g. kath. és g. kel. püspöki hivattal, a m. kir. vallás és közoktatás ügyi miniszterrel, a kolozsvári, nagyszebeni, aradi, gyulafehérvári és marosvásárhely ügyvédi kamarával közöltetni rendeltetik. Végül ezen ítéletnek jegerőre jutása

utân az összes iratok a Crainic Romulus és Albini Septimius vádlottakra nézve teendő indítványtétel végett a kolozsvári kir. főügyészséghez, mint vádhatósághoz a vád fenntartása következtében áttétetni rendeltetnek.

Indokok.

A tizenkét esküdt Rátu László (Vasiliu), Román Miklos, Munteán János és Duma János vádlottakat nem vétkeseknek mondták ki s ennek folytán nevezeteket a sajtó eljárás 86 §. értelmében az ellenük emelt vád és következményei terhe alól bíróság is felkelet menteni. Ellenben Dr. Rátu Jánost, Pap György de Basescit, Dr. Lucaciu Lászlót, Comsa Demetert, Dr. Barcianu P. Danielt, Cristea Miklóst, Coroian Gyulát, Barbu Patriciust, Dr. Mihály Tivadart, Suciu Aurelt, Veliciu Mihályt, Patitia Rubint, Domide Geraszimet és Román Dénest, — mivel nevezeteket a tizenkét esküdt vétkeseknek mondta ki — ennélfogva a nekik tulajdonított s az ítélet rendelkező részében körülírt vétségben bíróság is vétkeseknek kellett nyilvánítani s őket azért meg kellett büntetni. A büntetés kimérésénél enyhítő körülményül vette tekintetbe a bíróság Dr. Lucaciu László kivételével mindegyik elítelt vádlottnál eddigi büntetlen előéletüket; ezen kívül Papp György de Basesci-nél azt, hogy a végtárgyaláson megbánó megaviselet tanusított; Cristea Miklónál a végtárgyaláson tanusított szerény, megbánó magatartást, beismerését s a vádcselekmény elkövetésében kifejtett csekélyebb tevékenységet; Coroian Gyulánál a beismerést; Barbu Patriciusnál és Román Dénesnél azon körülményt, hogy a bevádolt nyomtatványnak terjesztését ők azután eszközölték, miután a vádtárgyat képező nyomtatvány szövege a hírlapokban hatósági betiltás nélkül már megjelent; végre Suciu Aurélnél a kisebb mérvű tevékenységet a vádcselekmény elkövetésében. Ellenben súlyosbító körülmén vette tekintetbe a bíróság, mindegyik elítelt vádlottal szemben az izgatás vétségének veszélyes jellegét, a menyiben Magyarország egyik legsarkalatosabb alaptörvénye a szoros értelemben vett Magyarország és a régi Erdély egyesülését kimondó n. n. Unio törvény kötelező ereje és érvényessége lett megtámadva. Ezen kívül súlyosbító körülményül vette tekintetbe a bíróság D. Rátu Jánossnál azon körülményt, hogy őt a vádcselekmény elkövetése tekintetében elnöki tisztéből kifolyólag a többi bizottsági tagoknál nagyobb felelősség terhelte; Dr. Lucaciu Lászlónál papi állását s ebből

kifolyó azon körülményt, hogy azon állam polgári köteleességét, miszerint hasonló cselekmények elkövetésétől tartózkodjék, ezen állásában súlyosabban szegte meg; továbbá azon körülményt, hogy a bíróság meggyőződése szerint az egész mozgalomnak ő volt az értelmi vezetője, s végül azon körülményt, hogy a végtárgyaláson — daczos és makacs magatartást tanusított; Comsa Demeternél azon körülményt, hogy mint a bizottság titkára a vádcselekmény elkövetésében nagyobb tevékenységet fejtett ki s a végtárgyaláson hamis mentegetődzéssel élt; Dr. Barcianu P. Danielnél a hamis mentegetődzést, Cristea Miklónál papi állását; Coroian Gyulánál azon körülményt hogy beismerése szerint ő volt a vádtárgyául tett nyomtatvány, szövegének szerkesztője és bizottsági előadója, Patitia Rubinnál és Román Dénesnél a végtárgyaláson tanusított daczos, makacs magatartást s a hamis mentegetődzést; végül Domide Geraszinnál papi állását s azt, hogy a végtárgyaláson daczos magatartást tanusított. A bíróság a felsorolt enyhítő és súlyosbító körülmények tekintetbe vételével és mérlegelésénél a vádlottakra kimért büntetést elkövetett cselekményük súlyával arányban állónak találta. Az ítéletnek és indokainak a rendelkező részben felsorolt hírlapokban leendő közzétételének elrendelése a sajtórendtartás 21 §. és az eljárás 90 §-án, a lefoglalt nyomtatványok elkobzásának és megsemmisítésének kimondása a btk. 61 §-án; az elítelt vádlottaknak a költségek hordozásán történt elmarasztalása a bsptsr 341 §-án alapszik; itt megjegyeztetik, hogy az össze eddig megállapított eljárási költségek tulajdonképen 3238 forint 63 kr-ra rugnak, de ezen összegből a költség jegyzéknek 12. 15. 18 és 19 tétel számai alatt bevezetett, összesen 219 frt. 70 hr., mint bírósági felszerelési költség, az államkincstár által lévén hordozandó — a költség jegyzék 23 tétele száma alá bejegyzet 7 frt. költség pedig, mivel a költség egyedül Albini Septimius vádlottat érdeklőleg merült fel, levonattak s az elítelt vádlottak terhére ekként csak 3011 frt. 93 kr. volt megállapítható, mely összegnek megfizetésében őket kellett marasztalni. A közvádó azon indítványának, hogy az ítélet több lapban román fordításban közöltesék a kir. törvényszék helyet nem adhatott, mert csak a magyar szöveg képez hiteles kiadványt. A felmentett vádlottak részére az államkincstár terhére megítelt utazási díj és költség megtérítés kimondása felmentésüknek törvényszerű kifolyása, azok összege pedig az

általuk tényleg tett kiadásoknak megfelelő mérvben megállapítottak tekintetű. A szintén felmentett Román Miklós vádlott részére költség azért nem ítéltetett meg, mert védője őt tárgyalás közben indoklatlanul hagyta el s így nevezett vádlott védőjének díja címén semmit sem követelhet. Az ítéletnek a rendelkező részben jelzett hatóságokkal leendő közlése, tekintettel ezeknek felügyeleti hatósági jellegére — rendeltetett el. Crainic Romulus vádlott a végtárgyalásra egyáltalában nem jelent meg, Albini Septimius vádlott pedig a végtárgyalás folyama alatt kimaradt, de kimaradásukat mind a ketten betegség okán kellőleg igazolták s így az ítélet jogerőre jutása után reájuk vonatkozóan leendő indítványtétel végett az iratoknak a közvádhatósághoz való áttételét el kellett rendelni. A kolozsvári kir. törvényszéknek, mint esküdszéki sajtobirosnak a kolozsvári városi Redoute épület nagytermében 1894 évi május 7 és következő napjain megtartott nyilvános szóbeli, esküdszéki sajtóügyi végtárgyalásának 1894 május 25-iki üléséből.

Báró Szentkereszty Zsigmond,
a sajtóbíró elnöke.

Dr. Balás Elemér,
a sajtóbíróság jegyzője.

Un mândru pas înainte!

Am vorbit în unul din numerii trecuți despre însemnătatea școalelor, și am arătat primejdiile ce amenință un neam care nu-și are școalele sale naționale. Pe noi Românii încă ne amenință răul în multe locuri. Eată pentru-ce:

Avem nenorocirea de-a fi desbinați în două biserici. Și sînt multe comunele unde se află și greco-orientali și greco-catolici. Dar' așa că nici unii nici alții nu-și pot ține școala lor proprie confesională, fiind prea puțini, ori că numai o confesiune nu-și poate susține, ear' de s'ar împreuna, de 'și-ar tinde o confesiune la cealaltă mână frățescă, ar pute ține o frumoasă și înfloritoare școală românească.

Unde însă nu-și dau mîna și nu vreau să meargă împreună, acolo între

FOIȚA.

O ghicitoră.

trimisă de Ioan P. Roșu din Lancrem.

„Frate din tată, fiu al nevestei mele, du-te spune tatălui tău, că a venit fiul seu, bărbatul nevestei lui!” — așa zice un om unui băiat. Cum e a se înțelege vorba lui?

Eată cum:

Unui tinăr îi moare mamă-sa. El încă de băiat ia lumea în cap, și în un oraș oarecare, ca june se căsătorește cu o fată. Luat la oaste însă, și bătae isbucnind, el e dus cu alți soldați în război. Trece vreme lungă și el nu mai vine. Vine însă după ani de zile vestea morții lui. Tinăra lui nevastă, acum văduvă, îl jalește cât se cuvine. Odată eată numai că sosește la văduvă un văduv, Dumnezeu știe de unde, și îndrăgindu-se de ea, o cere și o capătă de nevastă. Au și un copil amândoi. Trec carăși ani la mijloc. Într'aceea bătaia cea îndelungată se sfîrșește. Bărbatul

nevestei din vorbă nu murise. Vestea fusese mincinoasă. El sosește acasă. Află că nevastă-sa s'a măritat. Știricește el că cine e și de unde e bărbatul ei. Și cum sta el afară la poartă, tocmai ese fiul nevestei lui, avut cu noul bărbat. Soldatul vede că băiatul sēmăna ca ou cu ou cu tatăl-seu și din cele-ce le mai auzise, vîzî că tatăl-seu văduv, neștiind, a luat de nevastă pe nevasta lui, nora sa. Și de aceea a zis el flăcăușului:

„Frate din tată, fiul nevestei mele, du-te spune tatălui tău, că a venit fiul seu, bărbatul nevestei lui!”...

Întîlnirea a fost amară. Jale mare 'i-a cuprins pe toți. Au trebuit să se despartă amândoi bărbații de nevasta comună.

Țiganul la luat.

Un Țigan de cel fâlos
Ear' la cap puțin mintos,
Cu-un curagiu mare, de care
Țiganul zice că are,
Povestind la danci mai multe

De pe vremile trecute,
Așezat pe o căldare
Începe în gura mare,
Ear' dancii se întindeau,
Pe foale se tăvăliau,
Și la tetea ascultau.
„Purdeilor ascultați
Și seama bine luați,
Să știți face ca și mine,
Să n'am după voi rușine.
Eu chiar ca voi când eram
Și de grâu*) mai căpötam,
Da 'mi părea că-i ușurel
Că mă dedasem cu el;
Odată cum să vă spui
Am luat un biet de puin
Dă hăi de-a vecinului,
Căci, zen, am fost la luat,
Căci mi-'i frică de păcat,
Ca să mă duc la furat.
În curte cum m'am găsit
Drept la pui am nimerit.
Dar' când apuc de gît unul,

*) adică: bătaie.

doi certători se bucură al treilea: sare statul se dea el „ajutor“ neajutorărilor, și le face școală, nici greco-catolică, nici greco-orientală, ci — *ungurească!* Ear' aceasta e mare primejdie. Și spre cinstea conducătorilor bisericilor noastre amândurora fie zis, ei au văzut primejdia obștească și au zis: haid, se ne împăcăm noi între noi, căci doar' tot suntem noi mai aproape unii de alții ca și unii și alții dintre noi de — Unguri! Foarte cumințe! S'au pornit înțelegerile între amândouă bisericile, și au dus la un foarte frumos sfârșit, care însemnează *un mândru pas înainte și o nouă proptea a păstrării naționalității noastre!* Eată punctele mai însemnate ale învoelii la care s'a ajuns:

Dacă o comună bisericească din lipsa de mijloace materiale dorește să susțină școală laolaltă cu ceealaltă comună bisericească de altă confesiune, *aceasta din urmă este obligată a îngădui dorinței acesteia pe timp de cel puțin 10 ani.*

În comunele, în care nici greco-orientalii nici greco-catolicii nu pot susține potrivit cu legea statului școală proprie confesională, *se va susține numai o singură școală, anume va susține școală confesională comuna care are credincioși mai mulți, și confesiunea cu credincioși mai puțini își va închide școala sa confesională.*

Pentru susținerea școlii asupra căreia e stăpână întru toate confesiunea cu credincioși mai mulți, confesiunea cu credincioși mai puțini contribuie (dă ajutor de bani) în felul și măsura în care contribuie confesiunea, care ține școala.

O asemenea legătură se aibă putere cel puțin 10 ani.

Catechizarea elevilor o fac preoții respectivei confesiuni separat.

Preotul ori-cărei confesiuni are dreptul a cerceta școala, ori-când îi va plăcea. Examenele le conduce protopopul dela a cărei confesiune se ține școala.

Dacă în o asemenea comună nu este edificiu de școală și se face unul nou, la facerea lui contribuie amândouă confesiunile în măsură potrivită. La cazul de a înceta legătura între confesiuni în ce privește școala, atunci confesiunea cu credincioși mai mulți are să răscumpere pe ceealaltă.

Când una dintre confesiuni are edificiu de școală corespunzător, nu se va edifica școală nouă; ci pruncii ambelor confesiuni vor umbla în acel edificiu care va rămâne proprietatea confesiunii ce l-a zidit.

Și așa mai departe. Precum vedem e o învoeală foarte dreaptă și foarte frățească. Noi nu avem de adaus, decât să îndemnăm din inimă pe toți credincioșii amânduror confesiuni, să se supună cu deplină dragoste acestei învoeli, și în astfel de comune, numai decât să întreprindă pașii pentru susținerea de școale obștești. Nimic mai frumos și folositor ca dragostea între frați. Să dea D-zeu să nu mai auzim de certe între Români, și să nu treacă un an până să putem vesti, că pretutindenea în comunele mestecate greco-orientale și greco-catolice, învoeala în înțelesul hotărârilor de mai sus, s'a făcut și se susțin școale românești înfloritoare. Doamne luminează mințile tuturor, ca desbrăcându-se de patimi să se înțeleagă precum conducătorii bisericilor înțelesu-s'au de astă-dată, și dorința lor nobilă, trup să se facă!

Dela Marele Sfat din Haaga.

Marele sfat alcătuit din oameni doritori de pace, ținut zilele trecute la Haaga (în Olanda), s'a încheiat. El a fost priincios mișcării românești, întrucât a luat hotărâri prin cari dă sfat stăpânilor din Țerile de multe neamuri, să le facă acestora tuturor dreptate.

Pentru noi Românii a fost înălțător fiindcă s'a adus despre noi vorba în ședința comitetul de dinaintea deschiderii și ni-a mai răsunat odată numele în urechile străinilor ca se știe că trăim și suferim, deși ceva privitor anume la noi, nu s'a putut hotărî.

Pentru Unguri însă a fost rușinator, căci un deputat ungur, Pázmándy, a cerut ca vitoarea adunare a Sfatului de pace să se țină în Budapesta în anul viitor, — ear' adunarea a respins această cerere, la întervenirea Românilor, care au zis că nu se poate

primi Budapesta ca loc de întrunire, pe câtă vreme Ungurii nu vor face dreptate Românilor, — și s'a hotărât ținerea adunării în anul viitor la Bruxelles (în Belgia).

Dragostea procurorului peste noi!

— Cinci pertractări în o lună. —

Procuratura din Cluj, la spate cu guvernul unguresc, a început să-și reverse de nou tot harul și toată dragostea s'a peste noi.

Eată în ce chip:

În 2 Octomvrie n. se va pertracta procesul „Tribunei“ (al 19-lea) pentru o adresă de alipire trimisă osândiților pentru Replică, adresă ce a publicat-o „Tribuna“ în anul trecut, din Sângeorgiu, subscrisă de dl Haliță, și alții;

În 16 Octomvrie va fi pertractarea procesului al patrulea al „Foii Poporului“, pentru articolul intitulat „Străinătatea cu noi“, publicat în fruntea numărului nostru 5 din anul de față;

În 19 Octomvrie va fi pertractarea finată în procesul Memorandului, cu domnul Septimiu Albini, nepedepsit la pertractarea cea mare, din cauză că pe atunci era bolnav;

În 23 Octomvrie va fi pertractarea procesului al cincilea al „Foii Poporului“ pentru articolul „Nu li-i sufletul curat“, tipărit în fruntea numărului nostru 7 din anul de față; ear'

În 30 Octomvrie va fi pertractarea procesului al 20-lea al „Tribunei“ pentru adresa de alipire publicată osândiților pentru Replică, anul trecut, din Ghirișul-român, subscrisă de preotul Blaga și soții.

Va fi luna lui Octomvrie pentru noi o lună foarte aducătoare de „binecuvântare“ ungurească.

Și nici că le pare mult dintr'o răsuflare! Dar' nici nouă!

Simțesc în spate ca pumnul.
Gândii, că s'a răsturnat
Vre-un lemn doară și-a picat.
Dar' când mă uit că ce pică
Mă simțesc c'o mână 'n chică,
Ce mă ridică ca 'n țapă
Și-apoi eară jos mă scapă,
După-ce m'a lăsat jos
Apucând un gătej gros,
A 'nceput a-'mi măsura
Sărăcuța spinarea
Numai pe unde-apuca,
Eu mă rînjam crunt la el
Doar' m'a 'ngădul nițel,
Dar' el nu mă 'ngăduia
Ci mai aspru tot dădea.
Dacă vîzui și vîzui
Făcui și eu ce putui,
Căci plecându-mă din spate
Mort mă făcui mei fîrtate,
Și poate 'i-a fi fost frică
Ca să nu-l apuc de chică;
Că 'napoi când m'am uitat
Între noi făcuse-un gard!..

Poesii populare.

Din Neagra (com. Turda-Ar.)

culese de Ilariu Candrea, june.

Draga mea cea cu cercei,
Cu cercei și cu măgele
Și cu buze subțirele
Puiu-'mi capul după ele.

Crăsmărița draga mea
Rupe 'mi-se inima
Când îți vîd gurița ta;
Când te vîd Dumineca
'Mi-se rupe inima,
Când te vîd în estea zile
Îmi pare că-'mi vine 'n fire.
Ție-'ți place beutura
Mie-'mi place numai gura.

Și-auzit-am dintr'un om
Că puiul moare de dor,
Da de dor nu moare nime
De pătîi îmi pare bine.
Bosuioc tot rîsucit
Am un puiu fi amărît.

Din Apoldul-de-jos

culese de Iacob Iuga al lui Ioan, comerciant.

Nu gîndi mîndro gîndi
Că soarele când răsare
Răsare la voi în curte
Și tu ești mîndră de frunte,
Că soarele când răsare
Răsare la lumea toată
Și tu ești mîndră de coadă.

Am un bădiț ca o peană
'Mi teamă că-'l ia cătană,
Cătană de 'l va lua
Eu tare mă voi ruga,
M'oi ruga de cei chemați
Ca să-l pună la finanți,
Că finanți-s mai de frunte
Și umblă pe sate multe,
Și vin și la satul meu
Să 'mi-l miluesc și eu,
Cu oțîră de guriță
Pentru-că 'i-am fost drăguță,
Și-'mi mai scrie câte-o carte
Ca să știu de sănătate.

Avram Iancu.

Suma din numărul trecut:

905 fl. 54 cr. și 203 lei 50 bani, r.

Am mai primit următoarele liste:

Din **Bocșa-română** (în Bănat) lista cu care domnii *Iancu Stan*, teolog și *Petru Morariu*, student cl. VII. în Brașov, au adunat dela următorii:

Petru Morariu, student 70 cr., Anastasiu Morariu 1 fl. Constantin Ciulă, econom 25 cr., Sofrone Peia, econom 20 cr., Emilian Sperneac, econom 20 cr., Marcu Bercei, econom 50 cr., Trifu Once, econom 10 cr., Un patriot 50 cr., Alt patriot 37 cr., Maria Jurca, econoamă 10 cr., D. P. 1 fl., Ioan Sperneac, econom 20 cr., Un român 1 fl., Alt Român 20 cr., Alt Român 50 cr., Nicolae Cocioșiu, econom 60 cr., Constantin Onu al lui Mici, econom 60 cr., Un patriot 60 cr., Petru Mioc, faur 50 cr., Petru Pîrvu, econom 20 cr., Ioan Onu, econom 20 cr., George Sperneac, econom 10 cr., Mihaiu Bojin, econom 20 cr., Ioan Popovici, preot 1 fl., Petru Jeba, econom 20 cr., Iova Ișfan, econom 20 cr., Constantin Bosioc, econom 1 fl., Nicolae Huma, econom 30 cr., Mendru Socolan, econom 20 cr., Constantin Sipeșian, econom 30 cr., Axente Murășan, student 2 fl., Constantin Tina, epitrop-primar 20 cr., P. Vuc, econom 30 cr., Ioan Asan, econom 20 cr., Nicolae Iova, econom 10 cr., Nicolae Aflat, econom 10 cr., Ioan Bojin, econom 10 cr., Petru Marian, econom 10 cr., Trifu Sperneac, econom 10 cr., George Pîrvu, econom 30 cr., Constantin Aflat, econom 20 cr., Pavel Stanciu, econom 10 cr., Nicolae Pîrvu, econom 20 cr., Ioan Sperneac, econom 20 cr., Trifu Once, econom 20 cr., Constantin Tina, econom 20 cr., Nicolae Găspăr, econom 20 cr., Ioan Sperneac, econom 20 cr., Isaiu Once, econom 20 cr., Un Bănățean 50 cr., Teodor Fratescu, econom 20 cr., Traian Tinca, econom 30 cr., Nasta Popovici, econom 50 cr., Constantin Ciulă, fiu de plugar 50 cr., Iancu Stan, teolog 50 cr., Marcu Huma 20 cr., Y. Z. 8 cr.

Suma 20 fl. 75 cr.

*

Din **Cugir** primim lista următoare cu care *Augustin Muntean* și *Ioan Cirlea* au adunat dela următorii:

Ioan Cirlea, plugar 1 fl., Augustin Bercian, plugar și can. bis. 50 cr., Iacob Lupea, econom 50 cr., Bucura Lupea, econoamă 25 cr., Ana Barabantiu, văduvă 50 cr., Simion Ioanesiu, pécurar 20 cr., Nicolae Balutiu, econom 20 cr., George Balutiu, econom 50 cr., Ioan Siandru P., econom 15 cr., Nicolae S. Oltean, econom 10 cr., Ioan Moise Mărginean, econom 10 cr., Nicolae I. Bâldea, econom 10 cr., George Berian june 10 cr., George Moga, econom 10 cr., George Porumbariu june 15 cr., Avram Daian, econom 10 cr., George Luputiu, econom 30 cr., Nicolae E. Muntean, econom 50 cr., George Crișan, econom 30 cr., George Buderescu, pécurar 10 cr., Nicolae Porumbaru june 10 cr., George Fleaca june 10 cr., Nicolae Crișan, econom 50 cr., Nicolae P. Berian, econom 10 cr., Ilie Siomlea june 10 cr., Nicolae Lupu, pădurar 10 cr., Nicolae Țirlea, econom 20 cr., George Moise, econom 10 cr., Nicolae Făgărășian, econom 10 cr., Ioan Beanga, econom 10 cr.,

Ioan E. Muntean, econom 10 cr., Onea Romoșian, econom 20 cr., Petru Darab, econom 20 cr., Petru Ciubean, econom 20 cr., Nicolae Voina, econom 20 cr., George Micu, econom 20 cr., Stefan Geller, econom 50 cr., Avram E. Muntean, econom 20 cr., Petru Crăciun, econom 20 cr., Ioan Lupu, econom 20 cr., Nicolae N. Mărginean, econom 20 cr., Nicolae Moga, econom 10 cr., Constantin Crișan, econom 20 cr., Ioan Maiutiu, econom 50 cr., Nicolae Teban, econom 50 cr., George Berian sen., cassar 50 cr., Ioan Micu, econom 10 cr., Ioan P. Micu, econom 20 cr., Petru Calica, econom 5 cr., Toader Petrusca, econom 10 cr., Nicolae I. Mărginean, econom 5 cr., Dumitru Giugariu, econom 10 cr., Iordan Micu, econom 10 cr., Nicolae G. Câmpean, econom 10 cr., Adam Crișan, lemnar 20 cr., Simion Bercian, inv. 10 cr., Sofia Bercian jună 10 cr., Ioan Lomonariu, morar 10 cr., George Porumbariu al lui Toader june 20 cr., Terentiu Dornic, pădurar 10 cr., Ioan Belutiu, econom 50 cr., Nilaie Romoșian, econom 10 cr., Nicolae Olariu, proprietar de pădure 1 fl., Ioan Dreghiciu, paroch gr.-or. 50 cr., Vasile Elias Muntean, econom 10 cr., George Leluțiu, sub-jude 50 cr., Onea Stroia, pădurar 20 cr., Andreiu Stroia, econom 10 cr., Iosif Bud, econom 10 cr., Pavel Micu, econom 10 cr., Avram Balutiu, econom 20 cr., Avram D. Mărginean, econom 10 cr., Ivan Tenase, econom 20 cr., George G. Bulbucan, econom 10 cr., Nicolae G. Micu, cărcimar 1 fl., Aron Sebișian, pécurar 20 cr., Petru Tenase, econom 1 fl., Ioan Muntean, învățător 50 cr., Costan Cîmpean, econom 10 cr.

Suma 20 fl.

*

Din **Năseud** ne trimite dl *Iacob Bichicean*, pantofar, lista de mai jos, pe care au contribuit afară de Români și mai mulți străini năseudeni:

Iacob Bichicean, păpucar 1 fl., Iuliu Belciug, învățător 20 cr., Rozalie Murășan, profesoară 50 cr., Anastasiu Grigoriță 50 cr., Mihaiu Russu, cojocar 50 cr., Maria Catul, moașe 1 fl., Mihaiu Catul, proprietar 20 cr., Veronica Catul, școlăriță 10 cr., Lazar Ambrus, ciobotar 20 cr., Vasile Ambrus fiul lui Lazar 10 cr., George Dănilă, calfă de ciobotărie 20 cr., George Ambrus, ciobotar 30 cr., Todortz Simon, calfă de ciobotar 20 cr., Iablonsky Ferdinand, mésar 50 cr., Mihaiu Schenker, barbier 20 cr., Vasile Negri, dascăl 1 fl., Raveca Bricu, preoteasă 20 cr., Valeria Lucreția Pop, învățător 50 cr., Rudolf Székely, rotar 20 cr., George Maroșian 10 cr., Ioan Ghitta, rotar 10 cr., Alexandru Noscuitu, econom 10 cr., Leon Tomutia, faur 30 cr., George Gavrilutiu, sculptor de peatră 20 cr., Ioan Gavrilutiu, sculptor de peatră 20 cr., Amalia Ludovic, ciobotăriță 20 cr., Maria Molnár 20 cr., N. N., comerciant 30 cr., Felicianul econom 30 cr., Ioan Miutinan, econom 10 cr., Telcianca, econoamă 10 cr., Ioan Vasilichi faur 20 cr., George Anton, econom 30 cr., Grigorie Gavriluț, econom 20 cr., Hanik Abraham, vînzător de vinars 10 cr., Ambrus István, ciobotar 20 cr., Ienei Mozes, ciobotar 20 cr., Pap György, ciobotar 20 cr., Ambrus Istvánné 20 cr., Varvara Poeni 50 cr., Egey Lajos, primar 50 cr., Gaál Lajos, primar 20 cr., Ioan Gálitz, neguțător 20 cr., George Făgărășan, cojocar 20 cr., Oare-cineva 20 cr., N. N. 25 cr., N. N. 20 cr., Gavriil Săucea, cojocar 20 cr., Nicolae Moldovan, neguțător 20 cr., Leon Pop, econom 20 cr.,

Suma 14 fl. 35 cr.

*

Din **Sinitea** primim dela dl *Teodor Burdan*, student absolut de gimn. lista de mai jos:

Savu Micula, econom 50 cr., N. N. 1 fl., Vasile Bozgan, econom 50 cr., Pavel Bozgan, econom 10 cr., Ioan Drăgan, econom 40 cr., Flore Bozgan, econom 10 cr., Simion Bozgan, econom 10 cr., Flore Rivișiu, econom 10 cr., Mihaiu Brînda, econom 10 cr., Teodor Micula, econom 20 cr., Ilie Mărușteriu, econom 10 cr., Ioan Usca, econom 20 cr., Vasile Micula, neguțător 50 cr., Flore Tripa, epitrop 20 cr., Stefan Siiarteu, jurat 40 cr., George Noțiu, econom 20 cr., Ana Moțiu, econoamă 10 cr., Mihaiu Cioba, econom 10 cr., Teodor Tomuța, econom 40 cr., Teodor Moțiu, econom 20 cr., Toma Luca, econom 80 cr., Saveta Moțiu, econoamă 20 cr., Ana Burdan, domnișoară 20 cr., Pavel Rivisiu, econom 20 cr., Vasile Lunga, econom 20 cr., Ioan Mărușteriu jun., econom 20 cr., Ioan Mărușteriu sen., econom 20 cr., Flore Usca, econom 20 cr., Flore Tripa, econom 10 cr., George Mărușteriu, econom 20 cr., Dimitrie Cioba, econom 10 cr., George Zăhoiu, econom 20 cr., Flore Lunga, econom 20 cr., Teodor Micula, econom 10 cr., Ioan Micula, econom 10 cr., Ilie Tomuța, econom 10 cr., Stefan Demian, econom 10 cr., Ioan Sigetiu, econom 20 cr., Teodor Demian, 10 cr., Petru Stoica, econom 10 cr., Ioan Tomuța, econom 20 cr., George Zăhoiu, econom 10 cr., Petru Ferentiu, econom 18 cr., Sofia Burdan 22 cr.

Suma 10 fl.

*

Din **Nădlac** ne trimite dl *Stefan Achimașiu* lista următoare:

D-șoara Ermina Marcoviciu 50 cr., d-șoara Livia Crăciun 30 cr., d-șoara Rozalia Lugoșan 20 cr., Mudriti Isa, econom 1 fl., Uros Totorean, pedagog absolut 50 cr., Iulian Crăciun, student 20 cr., doamna Maria Mărginean 20 cr., Ioan Mărginean, econom 40 cr., Elena Rusu, croitoare 20 cr., Uroșiu Ivanos, rotar 20 cr., Moise Caba, econom 20 cr., Petru Anoca, croitor 10 cr., Nicolae Precupas, econom 10 cr., Traian Țabia, student 10 cr., N. N., croitor 10 cr., George Sina, econom 10 cr., Stefan Faur, econom 10 cr., Emilia Stroia, fată de econom 10 cr., N. Kertész 10 cr., Steva Negrau, osp. 10 cr., Cristina Olar, soție de econom 10 cr., Stefan Campan, econom 10 cr., Anonim 10 cr., Sfetozar Lacatos, ospătar 10 cr., Gratian Budo, învățător gr.-cat. 10 cr., Rem. Budo, student cl. V. cr. 10 cr., Mihaiu Resedean, june 10 cr., Romul Nicolin, student V. cl. 10 cr., Rechila Dima, văduvă 10 cr., George Paladie, econom 10 cr., Stefan Faur, student II. clasă 10 cr., Pavel Faur, econom 10 cr., Nicolae Barb, econom 10 cr., George Barb, școlar 10 cr., Ioan Potoră, econom 10 cr., Ioan Noghi, econom 10 cr., Tănase Noghi, econom 10 cr., Petru Cristo, econom 10 cr., Mihaiu Naghi, econom 10 cr., Maria Pop, fată de econom 10 cr., Petru Roșuțiu, econom 10 cr., Florea Onea, econom 10 cr., George Precupas, econom 10 cr., Tosa Faur, econom 20 cr., Stefan Chicin, econom 10 cr., Iotio Chicin, econom 10 cr., Nicolae Bolcis, rotar 10 cr., Pavel Chicin, econom 10 cr., Sandor Gules, june 10 cr., Fein Ignatz, casop. 10 cr., Milos Covaciu, econom 10 cr., Petru Flocos, econom 20 cr., George Chicin, slugător în pădure 10 cr., Ecaterina Achimas, comerciantă 30 cr., Stefan Achimas, comerciant 20 cr.

Suma 9 fl.

*

Din **Maidan** ni-se trimite prin dl *Stefan Turcu*, petrar, lista următoare:

Stefan Turcu, petrar 50 cr., Iosif Liuba, petrar 70 cr., George Zunia, petrar 40 cr., George Liuba, petrar 20 cr., Pavel Csiu (Vidu), petrar 20 cr., George Carșovan, petrar 20 cr., Pavel Csiu II-lea, petrar 20 cr., Simion Sima, petrar 20 cr., Iosif Dragicescu, faur 20 cr., Adam Miclea, petrar 15 cr., George Lungu 10 cr., Ioan Ambruș, petrar 10 cr., Iosif Miclea, petrar 10 cr., Stefan Csiu, petrar 10 cr., George Miclea, petrar 10 cr., Vetti Liuba, neguțătoare 30 cr., Maria Liuba Turcu, pământeană 20 cr.

Suma 3 fl. 95 cr.

Din **Gerliște** primim dela domnul *Pavel Lobodă*, magaziner următoarea listă:

Pavel Lobodă, magaziner 1 fl., Paltezar Apostolescu, păpușar 30 cr., Pavel Crețu, petrar 10 cr., Toma Negrea, fiul seu 5 cr., fika Petra Negrea 5 cr., Pavel Csiu, petrar 10 cr., George Negrea, petrar 10 cr., Serafim Iacob, petrar 20 cr., Ioan Albu, petrar 10 cr., Ilie Brancu, petrar 10 cr., Ionaș Albu, petrar 10 cr.

Suma 2 fl. 20 cr.

Din **Cașiolțiu** primim lista de mai jos dela dl *Ioan Popa*, învățător.

Iosif Simion, mésar 30 cr., Ioan Tatu, econom 10 cr., Achim Simeon, econom 10 cr., Dumitru Tatu, econom 7 cr., Ioan Braga, ziler 10 cr., Toader Highiu, econom 10 cr., Nicolae Simeon, econom 10 cr., Petru Enciu, faur 10 cr., Iordan Coleman, econom 10 cr., Nicolae Efta, morar 10 cr., Toader Hoaghia, plugar 10 cr., Ioan Lazar, ziler 5 cr., Vasile Pinciu, plugar 10 cr., Ioan Tatu, plugar 10 cr., Vasile Radu, plugar 5 cr., Ioan Oprean, bărdăș 50 cr., George Mălaiu, plugar 10 cr., Iosif Coleman, plugar 10 cr., Ioan Filip, plugar 10 cr., Nicolae Radu, econom 50 cr., Ioan Popa, învățător 20 cr., Nicolae Stanciu, zidar 10 cr., Ioan Coleman, plugar 10 cr.

Suma 3 fl. 27 cr.

Din **Someșfalău** ne trimite dl preot *Gavril Cărlig* lista următoare:

Gavril Cărlig, paroch gr.-or. 50 cr., Augustin Cărlig al preotului, elev de clasa IV-a elementară 15 cr., Ana Cărlig, nepoata preotului 10 cr., Vasile Biji, econom 15 cr., Grigoriu Rus junior, epitrop 10 cr., Ioan Derjan senior, econom 20 cr., Todosia Pintilie, econoamă 10 cr., Petru Balint, econom 10 cr., Ioan Teurdean, econom 10 cr., Ignat Pop, econom 10 cr., Ioan Lăpușan, econom 10 cr., Grigorie Biji, econom 10 cr., Ilie Lorinț, econom 10 cr., Petru Tămaș, econom 10 cr.

Suma 2 fl.

Din **Șiaulia-de-Câmpie** ne trimite domnul *Ioan Câmpian* lista aceasta:

Ioan Câmpian, proprietar 30 cr., Toma Mihailă, proprietar 20 cr., Toma Grigorie al lui Ioan, proprietar 10 cr., Ioan Moga, învățător 10 cr., Irime Ormenișan, proprietar 10 cr., Petru Iclazian, curator prim 10 cr., Iacob Feurdean al lui Nistor, proprietar 5 cr., Iosif Crețu, proprietar 5 cr., Iacob Man, proprietar 10 cr., Teodor Stoica, proprietar 5 cr., Dionisie Baci, proprietar 5 cr., Idreica Barz, proprietar 5 cr., Iosif Chiorcan, proprietar

5 cr., Stefan Silveșan, proprietar 5 cr., Stefan Moldovan, proprietar 5 cr., Petre Florea, proprietar 5 cr., Falka János, proprietar 5 cr., Constantin Florea, proprietar 5 cr., Petre Stoica, proprietar 5 cr., Toader Micușan, proprietar 5 cr., George Velelelean, proprietar 5 cr., George Rus, proprietar 5 cr., Ioan Duma, proprietar 5 cr., Stefan Moldovan al lui Dumitru, proprietar 5 cr., Zaharie Popp, proprietar 5 cr., Vasile Micușan, proprietar 5 cr., Iacob Văcariu, proprietar 5 cr.

Suma 2 fl.

Singuratici ne-au trimis:

Dnii *Dimitrie Furdui* din *Alba-Iulia*, 3 fl.; *Nicolae Paraschiv*, proprietar în *Aurig*, 2 fl.; *Dumitru Albu* și soția *Marta* din *Bencecul-român*, 1 fl. 50 cr.; *Ioan Beleş*, preot în *Odvoș*, 2 fl.; *Iosif Pop* din *Sibiu*, 1 fl.; *Nicola Vugu*, învățător în *Birkiș*, 3 fl. 80 cr. adunați la o mică petrecere din *Becamezeu*; *Ilie Căndea*, zidar în *Orăștie*, 8 fl. 35 cr. adunați de acolo, dar' dela cine nu știm, căci nu ni-a sosit și lista; *Vasile Mușoiu*, stud. și *Michail Toduțiu*, inv. 1 fl. 40, adunați în *Hogyilag*; un stud. din *Brașov*, 30 cr.

Suma 23 fl. 35 cr.

Suma întreagă adunată până acum:

1016 fl. 41 cr. și 203 lei, 50 bani, r.

T. Liviu Albină,
dător de samă.

SCRISORI.

Alegere de notar.

Onorate dle Redactor!

Binevoiti a publica în „Foaia Poporului” următoarele șire despre alegerea de notar pentru comunele *Domokos* (ungurească), *Rogoz*, *Libatin* (românești), cercul *Lăpușului-unguresc*, întemplată la 31 August n. c.

Majoritatea (cei mai mulți) alegătorilor sunt Români. Protopretorul *Vass Imre* a pus în candidație pe 5 inși, între acestia au fost și 2 Români. Doritul și sârbătoritul *poporului domnului Nicolae Cosma*, care de 12 ani slujește ca viconotar în cercul acesta, n'a fost pus în candidație, deși are pregătirea și praxa recerută prin lege. Voturile s'au împărțit între candidatul român *Victor Varna*, primind 19 voturi și între candidatul Ungur *Székelly Sándor*, care primi 21 voturi (mai multe românești). E de însemnat, că alegătorii maghiari din comuna *Domokos* mai toți au votat cu candidatul Român. Cu atât mai mare rușine pentru unii alegători Români, care au votat pentru candidatul Ungur.

De tot scârbos s'a purtat cu acest privilegiu primarul comunal din *Rogoz Alexandru Pop*, care nu s'a rușinat a zice cătră publicul alegător, că cine voește să aleagă notar de român să meargă în *Țeara-Românească* și să aleagă. Aci e *Țeara-Ungurească*, trebuie să alegem notar de Ungur.

Anzi popor român? Eată fiul rătăcit cum mușcă pieptul mamei sale de unde a supt.

Acum te întreb, rătăcite *Alexandre Pop*, că starea materială frumoasă în care te afli pe pusele *Dobrișinului* o ai câștigat, ori în comunele noastre românești ce acum le desprețuești?

E zicala „că până atunci merge ulciorul la fântână, până se sparge”, va sori timpul să se spargă eară și ulciorul d-tale cel cu apă ungu-rească!

La vremea sa vom îndemna poporul din cercul *Dâmăcușenilor* ca pe un astfel de om ca *Alexandru Pop* cu doi bani în trei pungi să-l pună la locul seu!

Trebuie să ne curățim de uscăturile ne-trebnice; trebuie însemnat bine și acest primar pe răvaș!

„Cojocul”.

O plângere.

Din *Călnic* (lângă *Sebeșul-săsesc*) primim o scrisoare mai lungă cu plângeri contra purtării preotului de acolo, din care scoatem numai următoarele:

Călnic, 15 Iulie 1894.

„În anul 1893 au venit niște Jidani cu vestminte preoțești. Ei s'au dus la preotul nostru *Ioachim Cărpinișan*. Auzind oamenii nostri, s'au înțeles mai mulți laolaltă ca să cumpere vestminte bisericesti, și așa unii s'au scris cu 20 fl., alții cu 15, 10, 5, ear' mai mulți cu câte 1 fl. Vestmintele au fost să se plătească la un anumit termen. Bieții oameni s'au silit și au pregătit sumele care cum s'au fost scris și au predat banii preotului ca să-i trimită la locul lor, dar' el a făcut așa de bine, că a primit banii și i-a băgat în buzunar! Numai ce să vezi, deodată s'au trezit acești oameni cu niște scrisori, din care au înțeles că sunt dați în judecată pentru vestmintele preoțești! Vai de noi și de noi, ce zile rele am ajuns!

Altă întemplare:

Învățătorul nostru a dat listele de absenții pentru copii de școală pe anul 1893 și 1894 la primăria comunală, care a scos o sumă de 8 fl. 50 cr. drept pedeapsă pentru absentare. Popa a pus mâna pe bani, ear' acum mai poți scoate dela dînsul vre-un crucer? Epitropia în mai multe rînduri l'a amenințat pentru bani. Pe dînsul însă nici capul nu-l doare; poate că așteaptă să fie dus la judecată.

Apoi încă ceva mai nou:

S'au adunat la Florii și Rusalii ca bani dela creștini pentru *fondul metropolitan* o sumă de 1 fl. 20 cr., care sumă a fost încredințată epitropiei spre a pute fi așternută la locul numit. Harnicul nostru popă, care și vieața și-o pune pentru — bani... s'a dus la epitropi și a cerut banii că-i duce Sfinția Sa la protopopul dimpreună cu protocolul cuvenit. Epitropul i-a dat și această mică sumă, dar' dînsul nu a avut gând ca să-i dea dlui protopop; și nu i-a dus până azi. Și încă multe asemenea lucruri rușinoase face, care nu le pot numi toate; acestea însă nu le pot trece cu vederea, și vă rog a le publica în mult prețuita noastră foaie.

O îndreptare.

Sabolciu, 2 Septembrie n. 1894.

Stimate domnule Redactor!

În nrul 32 al „Foi Poporului” a apărut o corespondență de lângă Oradea-mare, subscrisă de „*Belișanul*”, în care se laudă ținuta domnului jude comunal *Ion Mangra* dela noi. Spre îndreptarea celor zise acolo dau următoarele deslușiri:

După cât cunosc ca învățător mersul treburilor din comuna mea, și după lămuririle primite chiar din partea domnului jude Mangra, „*Belișanul*” în parte este rău informat. Adevărat că domnul jude Mangra a fost și este un binefăcător și prin starea sa materială un ajutător a tot ce a fost spre binele

și însuflețirea comunei, nu este însă adevărat că față cu mai marii sei ar fi nepăsător, neascultător, ci din contră e supus și credincios, pentru-că dîșii 'l-au ajutat și 'l ajută în împlinirea dorințelor sale bune față cu școala, biserica și comuna. Mai marii sei: notarul, solgăbirul etc. 'i-au fost totdeauna buni voi-tori, urmarea firească este, că și dîșul se le fie credincios și ascultător.

„Belișanul“ va face bine de altă-dată dacă va „aprinde paele“ numai acolo, unde cere trebuința.

Rugându-vă, stimate domnule Redactor, să dați loc acestei îndreptări în cel mai de aproape număr al foii noastre, sînt al D-Voastre

Cu toată stima
Avram Igna, învățător.

Mai nou. Procesul dlui Dr. V. Lucaciu.

Procesul pornit de câțiva slujbași unguri din Sătmar contra dlui Dr. Vasile Lucaciu, și care era să se pertracteze la 21 August, dar' a fost amînat, — se va pertracta totuși, Sâmbăta viitoare la 10/22 Septembrie înaintea tribunalului din Sătmar. Domnul Dr. Lucaciu va fi scos din închisoarea din Seghedin și dus sub pază la Sătmar, de unde nici nu mai e nădejde a mai merge înapoi, ci va fi pus în temnița ordinară de acolo. Vestim despre asta pe cetitorii nostri, care ar dori să-l mai vadă pe scumpul bărbat, că atunci au earăși privilegiu la aceasta.

La scumpii nostri întemnițați.

Este frumos și înălțător faptul, că vizitele la iubiții nostri osândiți, nu înceată, și nu este săptămână în care cineva să nu fie bătînd ușile mai marilor temniței, cerînd intrare la robii nației românești; și frumos ar fi când ele nici în viitor nu ar înceta, ci măcar în o săptămână cineva și de undeva să meargă a-i vedea, căci dulce mîngăiere este aceasta pentru dîșii.

Eată cele mai noue vizite ce li-s-au făcut și despre care am putut prinde de veste.

În 7 Septembrie n. a vizitat temnița din Seghedin dl George Lazar, avocat în Vinga, împreună cu soția d-sale, aflînd deplin sănătoși pe domnii Dr. I. Rațiu, Dr. V. Lucaciu și I. Coroianu.

În aceeași temniță se mai află prizonerii români: Nicolau Roman, închis încă pentru Replica, Iustin Ardelean, închis pe două săptămîni pentru foaia sa „Vulturul“ din Oradea-mare, învățătorul G. Petrovici, pentru procesul de presă despre care cetitorii nostri au cunoștință, și țeranul Ioan Doșiu de lîngă Brad (comitatul Hunedoarei),

închis pe vre-o 4 luni, pentru-că ar fi strigat odată beat că vin ei Muscanii și ear' o să le frece Ungurilor urechile!

În 22 August v., eliberați fiind dela oaste și în drumul lor dela Serajevo trecînd peste Pesta și Seghedin, tinerii Zaharie Dobrota și Florea Mitrofan s'au oprit în Seghedin și au cercetat pe iubiții nostri întemnițați de acolo.

— Ear' dela 8 Septembrie n. încoace, temnița Seghedinului a sporit cu un prizoner român. E dl Mihail G. Crăciun, învățătorul din Hodoș, osândit cu G. Petroviciu pentru un »Apel«.

CRONICĂ.

Ungurește publicăm la locul întăiu în numărul de față sentența adusă la Cluj în procesul Memorandului, fiind-că așa s'a hotărît de tribunal să publice judecata în mai multe foi, între cari și a noastră.

Risipitori descreerați. În Budapesta s'a ținut în săptămîna trecută o adunare de învățați, anume doctori și demografi, cari au stat aci o săptămînă deplină. Adunarea și întocmirea tuturor lucrurilor de cari aveau lipsă acești învățați, a costat o sumedenie de bani de necrezut, pe cari au trebuit să-i cheltuie guvernul și orașul Budapesta. Ispravă mare nu s'a făcut, adecă n'au putut face acei învățați în Budapesta. Mai multe foi din Viena, o spun verde, că nu s'a făcut nici o treabă. Din pricina asta mai multe foi ungurești încep și ele a se tîngul și căina, pentru marea risipă ce s'a făcut. Așa »Nemzeti Ujság« spunea, că s'a cheltuit atîta, cât n'a rămas din ce să se mai plătească leafa învățătorilor!.. Apoi se nu le zici risipitori descreerați?

Se „laudă“ al dracului! E vorbă tot de „frații“ nostri maghiari, Auziți numai ce laude sdravene își trag ei loruși. De li-am zice noi ne-ar lua cu petri. Eată de ce-i vorbă. La adunarea de doctori și demografi de care vorbirăm mai sus, au venit și un frumos număr de trimiși ai foilor din străinătate, ca să vadă ce-i aci și ce se isprăvește. Cum au venit bună-oară și la procesul Memorandului nostru. Ungurii din Pesta însă, ei nația cea de „cavaleri“ s'au arătat foarte „cavaleri“ față cu acești însemnați oaspeți cari aveau să le trimită vestea prin țerile lor pe la foile lor. Anume nici în seamă nu voiau să-i bage, nici nu se uitau pe ei. În loc să le dea și lor câte un loc în salele de adunare, se vîrau tot ei înainte. ca copiii cei fără minte, așa că aceia nu puteau nici vedea nici însemna nimic. Văzîndu-se astfel desprețuiți, ziaristii acestia și-au adunat într-o bună-dimineată fiecare boscărțele, și pe-aci și drumul de unde ai venit. Ce vor spune ei despre Unguri acum, încă nu știm, dar' știm că chiar unii Unguri mai trezi la dovleac s'au înscărbît amar de bătărauna primire ce s'a făcut trimișilor foilor din străinătate. Unul de acestia, Dr. Adorján Sándor scrie în »Szabadság«, foaie ungurească din Oradea-mare, foarte amărît, zicînd între altele: »Dar' ceea-ce am făcut cu membrii congresului, întrecă toată prostia, bătărauna și hăbăucia de până acum a noastră. Aproape s'ar pute zice,

că ne-am întrecut pe noi înșine, ori am pute zice pe scurt și cuprinzător, cu vorbele acestea: »sîntem dobitoace!«

Frumos vă lăudați!

Dare de seamă. Primim următoarele șire: „Dle Redactor“! După-ce dl curator din Noul-săsesc, Ioan Nistor, nici la întrebarea apărută în „Foaia Poporului“ din a. c. Nr. 29. pag. 338., nu a aflat cu cale a mă încunoștiința despre primirea sumei adunate prin mine pe seama bisericii de acolo: îmi țin de datorință a-mi face însumi darea de seamă. În urma apelului comitetului bisericesc din Noul-săsesc, am adunat subscrisul dela domnii: Lazar Avram 40 cr., Ioan Avram 20 cr., Vasile Tofan 10 cr., Petru Ilieș 10 cr., Dănilă Sânjoan 50 cr. Laolaltă 1 fl. 30 cr., care sumă am trimis-o la adresa: Ioan Nistor, curator în Szász-Ujfalu p. u. Dolmány. Maier, în 4. Septembrie 1894. Cu toată stima: Dănilă Sânjoan.

O minune. Judecătoria din Sibiu a vestit pe dl George Dordea, țeranul din Bungard, că cercetarea ce se pornise contra d-sale, pentru-că a bineventat pe dl Septimiu Albini la sosirea d-sale din temnița Seghedinului astăprimăvară, — s'a oprit și e scos de sub pîră. Mare minune! Dl Dordea zice, că-i pare rău că nu 'i-s'a dat privilegiul dorit a-i spăla și d-sa odată în fața juraților!

POSTA REDACȚIEI.

D-sale I. Epure în Ș. Ni-ai fost trimis demult un vers soldătesc alcătuit de D-Ta. Acela nu-l putem tipări, dar' altele auzite în popor, da.

D-Sale I. P. R. în L. „Versul vinului și al vi-narsului“ precum și „Cîntecul de veselie la nunți“ fiind prea neisbutite ca formă, nu le putem întrebuița.

D-Sale Iosif Novac, econom în Ticvanul-mic. Am primit scrisoarea D-Tale și ne bucurăm din inimă de hotărîrea ce ai luat-o de a te reține dela ori-ce fel de beutură spirtuoasă în viitor. Decât că noi nu te putem număra între membrii însoțirii noastre de reținere dela beutură, pentru-că în »Foaia Poporului« („Economul“) a fost publicată numai mustra unei astfel de însoțiri pentru cei-ce vor să se le facă prin comunele noastre. Cearcă să afli mulți spriginitori ai hotărîrii D-Tale în comuna D-Voastre, și faceți legăturală precum s'a arătat în »Foaia Poporului«. La început vor fi poate puțini, dar' vîzînd cîialați binele purtării D-Voastre, vor mai intra și se vor mai înmulți membri, ear' crășma se va goli. D-zeu să vă ajute! Poesia „Sus pe muntele Carpat“ însă nu o putem publica, pentru-că am ave proces pentru ea. Cu »explozarea« plutei, a stogului, nu te înțelegem ce vrei să zici, de aceea nu s'a pomenit de ele în foaie.

Dlui D. B. în Iezvin. În numărul viitor.

D-Sale V. Câmpian, june în Saulia. Brături naționale cu inscripția „Total pentru națiune“ nu am văzut, nici nu știm că s'ar afla undeva. Numai „coarde“ (pantlici mici) s'au făcut pîna acum D-ta poți să ai însă și ce dorești: Cumpără-ți un brâu, apoi dă-l la cineva să-ți desemneze frumos literile inscripției pe câmpul galbin al lui, și alege-ți o față colea frumoasă și dibace, care să-ți coase cu mătăsa ori cu fir de aur literale, — și eată ai ce dorești.

Dlui Laurențiu Sima, preot. În numărul viitor al »Economului«.

Dlui Basiliu Ilisiu, inv. Tempahaza. E prea târziu a mai vorbi despre acel curs. De altfel s'a mai vorbit. Locul încă ne e foarte scump. Vezi că ne dau și judecătoriile „articoli“ colea — patriotici!

D-Sale Gr. Bucur, inv. în Șamșudul-de-Câmpie „Romänische Revue“ și-a schimbat de vr'o doi ani numele în »Romänische Jahrbücher«. O poți abona în: Timișoara, Studthausgasse „Glasshoff“ nr. 4 costă 10 fl. la an.

D-Sale I. D. în Vaidei. Trimite-ne altele, căci acelea după care întrebăm nu le mai aflăm. Fiți însă foarte alegători în ce trimiteți, căci nu putem tipări fie-ce, ca să ne judece lumea cea mai deșteaptă! Numai ce-i frumos putem folosi

Proprietar și editor: T. Liviu Albini.
Pentru redacție, în lipsa dlui Ioan Russu Șirianu, răspunzător: George Moldovan.

ECONOMUL

redactat de D. COMȘA.

Îngrijirile laptelui după muls.

Ca puține altele, laptele este o materie gingașe și anevoie de păstrat în stare bună.

Cerința dintău și mai neapărată este să ținem în curățenie deservită vasele, ugerul, mânilor, sîtița de străcurat și tot ce vine cu laptele în nemijlocită atingere.

Chiar și aerul grajdurilor altcum curate înrîurește stricăcios asupra laptelui. N'ar trebui deci lăsat se stea în grajd cătuși mai puțin. Cea mai sigură purcedere este să scoatem laptele din grajd fără zăbavă și să-l străcurăm prin sîtiță curată într'un vas de asemenea curat și aerisat. Foarte priincioasă este răcorirea în pripă, așadar nemijlocit după trecere prin sîtiță. Trăinicia sporește în măsura, în care localul de păstrat este mai rece. În lipsa unui ghețar ne ajutam cu o pivniță cât mai răcoroasă.

Un alt mijloc de-a spori trăinicia laptelui este „pasterizarea“ (iscodită de învățatul parisian Pasteur). Astfel se numește operația, prin care laptele proaspăt se înfărbentă, în aparatul-Pasteur (cetit Pastör), până la 70—80° C., și apoi se expune neîntărzat unei răceli de 12° C. cel puțin. Înferbentarea are de urmare nimicirea „bacililor“, un fel de bureți mititei, cari ei pricinuesc înăcrirea laptelui și alte schimbări păgubitoare. Ferberea în vase obicnuite și apoi răcorirea în pivniță de asemenea sporește trăinicia. Este prin urmare întemeiată purcederea, după care mai ales în orașe, laptele de cafea se ferbe de azi pe mâne; altcum s'ar închiega ușor, cu deosebire în toiu verii, sau păstrând laptele în odaie la căldură.

Trimis fiind în vase astupate, îndată după muls, laptele încă nerăcorit se strică în curând. Drept aceea, se va pune mai întău la răcoare, în vase deschise, spre a se răcori grabnic, când apoi se poate trimite aiurea fără temere de a se închiega. Pentru depărtări mai mari se recomandă răcorirea pripită și întrebunțarea de vase deplin astupate. De altcum laptele răcorit se închiagă și el, dacă pe drum ar fi expus la căldură. Tocmai fiind-că se încălzesc cu anevoie, vasele de lemn se potrivesc mai bine la drum ca cele de bleh (bleu, tinichea) sau de cusitor (cositor, cusutor).

Sgudurile pot ave de urmare desfacerea untului în formă de grăunțe, cari dau laptelui un gust prost. Acest neajuns se poate împina prin căruțe făcute pe arcuri și umplend vasele până mai la gură. În vasele neumplute se vor pune bucăți ghiluite de lemn, îndeplin curate.

Lâna de lemn în ale grădinăritului.

Așa numita lână de lemn este fătul timpului mai nou. Întrebunțarea ei a mers și merge sporind cu o repejune, am pută zice uimitoare. La împachetarea de jucării, vase de porțelan, scule (unelte) de metal, sticlărie și nenumărate alte obiecte gingașe nici că se mai aplică decât mai numai lână de lemn, atât de vinjoasă și molatică, spornică și ieftină.

Între materialele de împachetat, poamele, lână de lemn ocupă locul de frunte. În deosebire de otavă, mușchiu, scoarță pisată, bucățele de hârtie, pleavă sau feregă, cari toate au câte un cusur, lână de lemn însușește în deplină măsură cerințele dorite, când vorba e de a trimite în depărtări poame mai gingașe și îndeosebi cireșe, perseci, struguri, pere cam moi și așa m. d.

Poamele mai gingașe și de soiu ales ierneză de minune dacă se adăpostesc prin lână de lemn. Ele ar trebui înșirate lungă olaltă pe un așternut de lână, în grosime de 3—4 centim. Dacă în ajunul gerului se îmbojesc pe de lături și de-asupra cu un strat de lână, 12—15 gros, ele pot fi iernate în podul casei sau în cutare șopron (șopru, șop) de scânduri, fără pic de temere, că vor înghieța.

Prin venirea în atingere cu pământul adese prăvos sau jilav, fragile (căpșunile, de grădină se murdăresc. Cel mai sigur mijloc este un subțire așternut din lână desamintită, care apără roadele fragilor de ori-ce murdărire și umezeală.

Lâna de lemn se mai aplică și pentru de-a scuti de ger altoii de trandafir.

Fragile de grădină și cultura lor.

Fragile (fragii, frăguțele, căpșunile, pomițele) de grădină se prăsesc mai ales aproape de orașe. Cultura lor este datorită fructelor (roadelor) atât de aromatice (mirositoare) fragede, dulci, răcoritoare și adese foarte mari. Lungile odrasle ațoase ce isviresc din tulpină se înrădăcinează și servesc ca material de prăsilă.

Fragile cer un pământ gras, încâtva lutos, scutit de vânturi aspre și arșița soarelui dela ameazi. Umbra nu le priește.

Numărul soiurilor este așa zicend nesfîrșit. De recomandat sînt mai ales soiurile aievea mănoase, răbdurii și înzestrate cu fructe mari, aromatice și cam virtoase.

Fragile se prăsesc din odrasle, numite pui sau vlăstări. Sădite fiind prin luna lui August, puii au când se întări și în anul următor încep se rodească: De prăsilă se aleg puii mai bătrâni și puternici din apropierea tulpinii. Ei se sădesc la 1/2 metru departe unul de altul, într'un pământ mănos, lucrat adînc, greblat și împărțit în straturi de 120 centim. lățime. După sădit se udă bărbătește și

mai tîrziu se curăță de burueni, scormonind pământul cu sapa. Nouele odrasle ar trebui ciontate care după-ce s'a ivit. În ajunul iernii se așterne compost sau alt gunoiu putred; așternutul se nu se vină pe „inima“ plantelor.

Sub povara fructelor adese uriașe, cotoarele înclină spre pământ așa că unele fructe se murdăresc, altele trec în mucezure sau le rod melcii (smelcii) goloși. Cel mai potrivit așternut este lână de lemn. Unii grădinari leagă cotoarele de bețișoare, alții earăși aștern mușchiu, puzdării de cânepă, frunziș și c. l.

Trebuința de-a reînol săditul se ivește prin al patrulea an, când roadele încep să dea înapoi.

Fragile de lună rodese cu îmbelșugare, începînd din Iulie și până în Octomvrie. Ele ar trebui prăsite din sîmînța fructelor răscapte și cât mai trumcase. Săditul se face în depărtare de 15 centim. În primăvara următoare, răsădul se scoate cu îngrijire și se pune la o depărtare de 1/2 m.

Fructele coapte ar trebui culese seara sau dimineața pe răcoare, tăind până și o parte a codițelor. Miezul atât de gingaș trebuie ferit până și de atingerea cu degetele.

Coșii la vite

Se află un soiu de muște negre, përoase și 1 1/2 centim. lungi, care roesc din Iunie și până în Septemvrie, sburînd mai ales în arșița soarelui cătră ameazi. Din ouăle, pe care femeiușele le alipesc de pielea vitelor, se ivesc un fel de vermi (strepezi), care se încuibă sub piele și dau naștere la umflături de mărimea nucilor. Vorba e de așa numiții coși care petrec în adăpostul lor până ce s'au desvoltat îndeplin. După vre-o 9 luni, ei găuresc pielea și se furișează în pământ, unde se preschimbă earăși în muște, în timp de o lună.

Coșii se încuibă mai cu seamă dealungul spinării și uneori la piept, spete și crucea spinării.

Singurul mijloc de a mîntui vitele de urmări stricăcioase este uciderea timpurie a coșilor. Un mic cuțit ager servește pentru de a creșta umflăturile, care apoi se strivesc țapen între degete spre a le deșerta. Vermii astfel scoși se turtesc sub picioare.

Ovës înmuiat pentru cai.

Caii mai bătrâni și cu dinții tociți dumiță (sfîrmesc) grăunțele de ovës abia pe jumătate. Celelalte ajung în stomac (rinză) întregi cum sînt și rămân în mare parte nemistuite. Aceeasi se poate zice despre caii flămânzi, care și ei nu mistuesc decât a treia parte din grăunțele îndopate în pripă, uneori nici atîta. Do-

vadă lăcomia, cu care găinile dau năvală asupra excrementelor (bălegarului) datorite acestor cai. Ar trebui deci nutriți cu ovės, care s'a fost înmuiat în apă vre-o 3 — 4 oare.

Pâne americană

Se amestecă bine și anume: $\frac{1}{2}$ litră de lapte, 3 decag. aluat de drojdii (drojdiuțe) și o lingură de zahăr măcinat. Prin frământarea cu 1 $\frac{1}{2}$ chilog. de făină albă, sare și lapte cald în măsura cuvenită, se pregătește un aluat moale, care se pune la dospit. Aproape de cuptor la căldură, dospirea ține cam 1 $\frac{1}{2}$ oare. Aluatul se coace într'o tepsie mare de blech (bleiu, tinichea) sau și de lut. Tipsia se umple abia pe jumătate, nu cumva să dea afară.

Pânea (pita) americană, astfel pregătită, este ușoară, gustoasă și foarte bună de cafea.

Rața de Rouen.

Rața de Rouen (cetește: Ruen) face parte din cele mai bune soiuri. Ea se cultivă mai ales în Franța, de unde s'a răspândit aproape pretutindenea. Deși foarte grea și mare, ea are o ținută falnică, gât (grumaz) lung și încovoiat, cap mijlociu și trunchiu lat, prelungit și adânc. Capul este de un verde întunecat, de asemenea gâtul, care e împrejmuit de un inel alb. Pieptul are fața ruginie, spinarea e surie. Pe aripile cam surii-roșietice se află un fel de oglindă de un vânet închis, tivită cu o vargă albă-neagră. Femeiușă apare în coloare ruginie, pe aripi cu oglinzi vinete; inelul alb lipsește.

Rațele de Rouen încep să ouă prin Martie și produc 75 — 85 ouă în greutate de 73 grame fie-care. Ele se îngrășe în scurtă vreme și ajung greutatea însemnată de 5 — 6 chilog. Carnea e foarte gustoasă. Puii sunt de o trăinicie neîntrecută și propășesc în grabă. Ei se împacă și cu apă mai puțină.

Lăptuca iernatică.

Prin lunile Maiu și Iunie găsim în piețele orașelor noastre lăptucă (sălată, șelată, marolă) din greu și având căpățini adese foarte mari și îndesate. Această lăptucă, numită iernatică sau tîrzie, se prășește cu sfîrșitul lui August. Toamna într'un târziu se sădește în straturile unde are să ierneze.

Începutul se face cumpărând sămânță de soiu aievea iernatic, care rabdă la ger destul de bine. Un petec de pământ, săpat cu hârlețul (arșeul, hârșeul) în regulă, este de ajuns. Plantele se udă, se curăță de burueni și mai târziu se răresc, spre a nu se îmbrânci una pe alta. Dacă ar rămânea unde sunt, ele nu s'ar înveli. Trebuie deci sădită aiurea. Săditul

urmează a se face într'un pământ mînos, săpat adânc cu hârlețul și împărțit în straturi (răzoare) de 120 centim. lățime. Fie-care strat cuprinde patru rînduri de răsăd. Pentru de a scuti plantele de brumă și mai târziu de ger ajunge un subțire așternut de frunziș, tufe de brad sau de mazere.

În primăvară, așternutul se înlătură. Știrbăturile se pot înlocui prin resădul ce ar fi prisosit de toamna. Cât ce s'a sbicit, pământul se scormonește și se strînge în jurul plantelor, care se învîlesc cu începere din Maiu.

Lăptarea măestrită a mînzului.

Trebuința lăptărei (alăptărei) măestrite se ivește când eapa n'are lapte sau când moare fătând sau în urma fătărei. Dacă mînzul nu poate fi aplecat la o altă eapă atunci nu rămâne decât lăptarea măestrită. Cel mai potrivit este laptele proaspăt și smântînit de vacă sau de capră. El ar trebui încălzit până la 26° C. și se dă de 5 — 6 pe zi, cu ajutorul unei sticle de supt (țîțoiu) sau dintr'un vas, potrivit cu înclinarea mînzului. Cu vreme 'i-să dă să sugă numai de câte 4, apoi de câte 3 ori în fie-care zi. Laptele nesupt se nu rămână mînzului la îndelete; căci nimic mai stricător pentru sugător decât laptele rece și stătut. După vre-o 3 săptămîni, mînzul începe să mănecă fîn, iarbă și c. l. Sticla și îndeosebi mațul, din care ar fi sugînd mînzul, ar trebui să se țină în curățenie deservită.

Sacii trainici.

Sacii țin cu mult mai bine, dacă se pun mai întăiu ca să stea 24 oare în $\frac{1}{2}$ chilog. argăseală de stejar și 7 litre de apă. După 24 oare se scot din vas, se clătesc în apă curată și se pun la uscat.

Festirea butilor de vin.

În pivnițe (celare) mult puțin umezoase, butile și celelalte vase de păstrat beuturile în curînd se mucegăesc, în paguba trăiniciei lor. Prin festirea cu vîpseală de oleiu (oleiu, ulei) s'ar astupa porii (găurelele) lemnului cu deservire, ceea ce nu priește vinului nou, care s'ar jigni astfel în desvoltarea mai departe. Asemenea vase ar trebui festite cu un amestec de apă și mult „borax“, care scutește doagele de mucegăire, fără de a pricinui astuparea porilor.

Pentru butile, în care se păstrează vinuri mai vechi și oarecum isprăvite, se recomandă festirea cu o materie, care să împedecă mucegăirea și totodată să astupe porii, una fiindcă aerul nu priește vinurilor vechi, alta fiindcă, în lipsa porilor, se întărie secarea atât de păgubitoare a vinului.

Prin festirea cu „parafină“ ferbinte, doagele capătă o înfățișare unsuroasă, mucegaiul n'are cum să desvolta și porii să astupă așa, încât reumplerea vasului poate urma mult mai rar ca de obicei. Aproape tot așa potrivită este festirea cu oleiu ferbinte de in, care se aplică de 2—3 ori în tot atâtea zile după olaltă.

Cercurile de fer ar trebui unse cu „lac de astfalt“, care să împedecă ruginirea.

Contra gîrgărițelor de mazere.

Sînt după cum se știe, un fel de gîrgăriță, a căror larve (păpuși) se încuibă în boanele (boabele) de mazere (fasole domnească). Boanele găurite dau naștere la plante adese foarte slăbuțe, deși colțul însuși rămâne de obicei neatins. Prin urmare, nu sînt bune de prăsilă.

În scopul alegerii boanelor negăurite și bune de fert și de prăsilă, eată cum purcedem: Lăsăm boanele să alunece cu încetul într'un vas, în care s'a fost topit 1 parte de sare în 8 părți de apă. Boanele mult puțin găurite și ușoare se ridică de-asupra și pot fi înlăturate, ear cele întregi și grele se coboară la fund.

Mazerea atinsă de gîrgărițe se va expune unei călduri de 50° C. În timp de câteva oare, larvele se prăpădesc, firește cu colț cu tot. Dacă este să rămână bună de prăsilă, de fert și de dat la vite, mazerea atinsă ar trebui stropită cu „alcool (spirt) de pucioasă“, apoi se expune câteva zile la o căldură de 30 — 35° C. într'un vas îndeplin astupat.

O nouă plantă de nutreț.

Directorul stațiunii elvețiane pentru încercarea sămîntelor, anumit Dr. Stebler, a descoperit o nouă plantă de nutreț, un fel de mazărice, cunoscută în știință sub numele latinesc de *Lathyrus sylvestris*. În limba economică: mazărice sau trifoiu de Panonia, în România se chiamă și „bolbură“.

După spusele lui Stebler și a economilor mulțiori, care au făcut cercări, mazăricea de Panonia este o plantă care, în condiții cât de cât priincioase, ajunge înălțimea de 1 metru și poate fi cosită în două rînduri preste an. Odată prăsită, ea nu mai pier, ci odrăslește earăși în fie-care an, fără a o mai sămăna din nou.

Mazăricea de Panonia are cotoare mai multe, frunze mai mari și flori mai groase ca trifoiul roșu. Florile sînt de culoarea fildeşului (dintelui de elefant), bătînd în alb și la partea din jos în galbin. Priveliștea unui câmp cu mazărice de Panonia este falnică. Sămînța are culoarea paiului și este ceva mai mare decât a trifoiului; 1 hectolitru cîntărește 80 chilog. în număr de câte 434.500 fire. Sămînța incolțește cu înlesnire.

Măzăricea de Panonia cere un pământ mănăs și lucrat adânc. Tinerile plante se desvoaltă încetșor. În anul dintăiu se ivesc măciulii de foi, nu și cotoare (mlădițe), ori cât de bun ar fi pământul, în care se sēmēnase. Ar trebui deci să se curățe buruenile crescute preste vară, nu cumva foile la început gingașe să imbrânceană, cu tulpini cu tot. Munca împreunată cu plivitul se resplătește cu prisos.

Cu începere din anul al doilea, măzăricea de Panonia se poate cosi în două rinduri. Cositul se îndeplinește pe când se află în floare. La 1 juger (= 16.00 stânjini patrați) trebuiesc vre-o 17 chilog. de sēmēnță. Asemenea trifoiului, măzăricea de Panonia se seamănă bucuros în ovēs sau altă spicoasă, care să-i servească ca adăpost în cel dintăiu an.

N'ar strica să facă și oamenii nostri încercări cu măzăricea de Panonia, decamdata pe câte un petec de pământ, spre a se încredința înșiși, dacă și încât vrednică ar fi de împământenit la noi.

Pastrarea uneltelor agricole.

Unelte și cu deosebire mașinile agricole sânt o marfă scumpă. Expuse fiind ploilor și lăsate în grija întâmplării ele să strică în grabă și cășunează economului mari pagube. Ar trebui deci păstrate sub coperiș. Când cu așezarea la adăpost, este neapărat să le curățim de rămășițele murdare și să ungem cu oleiu (oloiu, oleu) tășurile și alte părți de fer și de oțel. Drept scut în contra putrezirei lemnului să recomandă feștirea cu vāpseală de oleiu, o lucrare, care să reînnoește de câte ori cere trebuința. Lemnul neghilit se poate fești și cu păcură, care răsbate adânc și asemenea oleiului, nu îngăduie umezelii intrare.

Furcile și greblele de lemn, jugul, coadele de sapă, și alte scule de acest fel, ar trebui unse și ele cu mult oleiu de rapiță, mărginind feștirea cu vāpseala amintită la părțile, care nu au menirea să lucre în pământ, unde vāpseala s'ar despoia în pripă.

Pe când se feștește sau se unge, lemnul să fie îndeplin uscat; altcum vāpseala nu se prinde bine și oleiul n'are cum răsbate înlăuntru.

Contra ruginirii părților de fer recomandăm svēntarea și ungerea neîntărziată cu oleiu sau untură proaspătă și mai ales feștirea cu „păcură de asfalt”, încălzită bine. Ungerea se va aplica și la cormane, sape, lopeți, ferul de plug și celelalte tășuri.

Măzăricea iernatică.

În anii mai din urmă, economii din țerile luminate au început să cultive o nouă plantă de nutreț, vrednică de

împământenit la noi. Este vorba de măzăricea iernatică, care rabdă la ger cu înlesnire și se poate cosi primăvara de timpuriu, 7—14 zile înaintea trifoiului, așadar tocmai pe când trebuința este adânc simțită. O altă însușire prețioasă e, că nu sleește pământul cătuși mai puțin și este mai spornică decât măzăricea îndatinată. Tocmai fiindcă se cosește în pripă, este dată puțința de a o înlocui prin fasole, napi, (sfecle) de nutreț, bostani (lubenite, ludai, lobe, tidve, dovleci) și chiar prin cucuruz, (păpușoiu, mālăiu) sau alte plante târzii. De altcum măzăricea iernatică odrăsește din nou și poate fi astfel cosită de două ori în același an.

Ea se samănă bucuros în miriște după grâu sau alte spicoase. Ar trebui sēmēnată din vreme, prin Septemvrie, ca să aibă când se întârî împotriva gerului; altcum degeră. În lipsa unei a două plante, care să-i servească drept proptea, ea imbrânceană și trece ușor în putrezire. Cei mai mulți o seamănă în amestec cu jumătate atâta sēcără tomnatică. Cositul dintăiu urmează a se face până a nu fi apucat măzăricea să se țolănească.

Măzăricea iernatică isbutește în aproape ori-ce pământ nu tocmai sărac și chiar sēmēnată fiind preste vară sau în primăvară. Singura scădere este, că sēmēnța e scumpă și se capătă cu anevoe. Ea trebuie cumpărată din neguțătoriile de sēmēnță.

De dorit ar fi să se facă și la noi cercări, fie și în mic.

Scoaterea șiroafelor și cuelor ruginite.

În scopul de a înlesni scoaterea șiroafelor și cuelor ruginite ne servim de petrolu, care se picură așa ca să răsbată înlăuntru de jur împrejur. Scoaterea însăși se îndeplinește, ca de obicei, cu răzușul sau cu cleștele de cue, după un timp oare-care. Într'aceea rugina să disolvă (topește) și astfel șiroafele și cuele se desprind ușor.

Chiorirea ferestrelor.

Uneori avem cuvânt de a chiori (orbi) cutare fereastră sau ușe de sticlă. Îndatinată este mai ales feștirea cu vāpseală de oleiu (oloiu, oleu), care însă nici cu leșie nu se poate înlătura, cerând trebuința. Spre a dobândi o feșteală eftină, care se duce și cu apă ferbinte, luăm în ajutor sare topită în tot atâta bere albă și frecăm sticla pe din afară, cu o perie de vāpsit.

Oțet din poame căzute.

Din mere și pere căzute se poate găti un bun oțet pe seama casei. Neapărat este să se înlătura mai întâiu tot ce e vermenos și putred. După spălarea în

2 — 3 ape, poamele să despică în felii (fălii) subțirele și se pun într'un vas mare de lut, turnând apă ferbinte până de-asupra feliilor. Vasul să acopere cu o pânzătură curată și se ține în preajma soarelui, ear pe timp rece lūngă cuptor, la căldură. În curs de 6 — 9 săptămâni, apa se preschimbă în oțet limpede. Din poame dulci și coapte vom dobândi oțet firește mai tare decât întrebuintând poame acre și necoapte.

Care gunoiu priește luțernii.

Luțerna ar trebui gunoită la 2 — 3 ani odată. Foarte priincios este găinațul atât de bogat în materii nutritoare. Urina (udul) are neajunsul, că sporește buruenile și erburile, în paguba luțernii. Prin îngrășarea cu gunoiu proaspăt de vite și mai ales de cai, luțerna să expune primejdiei de a se părli în verile secetoase. Cu totul nepotrivit este gunoiul, în care s'au fost aruncat gozurile de sub ciur și aceasta din pricina atâtor sēmēnțe de burueni. Așadar găinaț, compost mērunt sau gunoiu de vite, putred și liber de gozuri netrebnice.

Contra spargerei păharēlor.

De multe ori să întâmplă că, turnând ceva ferbinte sau fert în clocote, păharēle de sticlă creapă numai decât, cu deosebire fiind păharēle reci. Spre a feri păharēle de spargere ajunge să le așezăm cu fundul pe pământ și să turnăm fără a le ținea cu mâna.

Săpun eftin și trainic.

Săpun (sopon) eftin și aevea trainic se poate face din 15 chilog. sēu, 5 chilog. var nestins, 10 chilog. soda calcinată, și 1 1/4 chilog. sare obicinuită. Varul se stinge într'o cadă (putină) mărișoară și apoi se amestecă bărbătește cu soda și 72 litre de apă clocotindă. După 24 oare se descopere cada și leșia subțire se scurge în căldarea de topit sēul. Acum se toarnă în cadă 25 — 28 litre de apă și pregătim o a doua leșie.

Ferberea sēului cu leșia subțire are să țină 6 oare fără întrerupere. Când și când să toarnă din leșia a doua. După trecerea celor 6 oare se adaogă sarea și ferberea să continue (prolungeste) vre-o 1/2 oară.

Desmântareā cailor de a svîrli.

Cu ajutorul a două funii (frânghii) legate de grindă se spânzură de-a curmezișul un sac îndesuit cu aschii sau ramuri de brad. Sacul să se vină dinapoia calului, aproape de genunchi. Repe-zindu-se cu picioarele în spre ea, acesta se coboară asupra genunchilor. După repețite svîrlituri zadarnice, calul se potignește.

Știri economice.

Câni la ham. După-ce a studiat câni întrebuiți în Belgia ca animale de tras, un consul american susține despre câni din Statele-Unite americane, că ar fi putând trage povara uriașe de 1,750.000 chilog. După părerea acestui consul, un câne bun poate trage o povară de 250 chilog. În Belgia câni trăiesc în grajduri, asemenea cailor. Ei sunt nutriți cu pâne de hrișcă (hrișcă) și carne. Nutrețul costă pe zi 10—15 cr. Sunt în Belgia tîrguri (bêlcuiri) regulate, unde se vînd câni din greu. Un câne destoinic costă 50 fl. Orașul belgian Liège este mai bogat în câni decât ori-care oraș din lume. Grădinarii, măcelarii (belitorii), covrigarii, neguțătorii întrebuițază la poveri mai mici numai câni. Une-ori câni se folosesc pentru a pune în mișcare roate și mașini.

Câni adevărat că nu pot birui greutatea mari, dar' se iau la întrecere cu caii când vorba este de iuteală.

Cassa de împrumuturi, asociațiune în Roșia. Din Roșia primim știrea, că tribunalul r. u. din Sibiu, cu data de 12 Iulie n. a. c. Nr. 4204, a aprobat statutele cassei de împrumut (sistem Reiffeisen), asociațiune în Roșia. Direcțiunea este compusă astfel: Președinte: Ioan Bânda, paroch, cassar (și secretar): Ioan Olariu, învățător; membrii în direcțiune: Toma Mocriș, Simeon Ganea, Nicolae Țiban, Toma Fraticiu, Solomon Fronu și Toma Mălaiu, economi. Cassa are 42 membri cu taxe fundamentale à 10 fl. v. a. Înregistrată fiind firma, cassa în curînd își va începe activitatea sa. Se știe, că în Roșia s'a înființat și o „Tovărășie agricolă”, carea a primit dela comisiunea economică comitatensă pentru anul 1894 un ajutor de 70 fl. pentru procurarea de mașini agricole. Între lucrările tovărășiei se semnalează: cumpărarea unei mașini de sîmănat grâu, sistem „Garett” cu 13 rînduri, dela renumita firmă englezească Clayton și Shuttleworth, prin firma Dr. C. Fickeli de aici. Prețul mașinei e 263 fl.

Stejarul împăratului în Bosnia.

Un stejar (gorun) dintre cei mai uriași se află în sîtulețul Rankovic, nu departe de orașul Travnic în Bosnia. Măsurat la înălțimea de 1 metru, trunchiul are o grosime (diametru) de 557 centim. Odinioară purta cinci cruce uriașe, dintre care au rămas numai trei. Stejarul este verde și aștăzi, afară de câteva vîrfuri. În scorbura trunchiului pot sta alături 30—35 oameni mari. Vîrsta stejarului e prețuită la 800—1000 de ani. El poartă o tăbliță, pe care stă scris: „Stejarul împăratului”.

Capre împotriva cloșanilor. Un moșier din Pomerania în Germania cercase în chip și feluri a stirpi numeroși cloșani (guzgani) ce-i avea. Dar' toate îndeșert. Din întemplantare cumpără mai tîrziu două capre, pe care le lăsa să pribigească liber prin curte (ogradă) și grajduri. Abia trecu o săptămână și cloșanii se făcură nevăzuți. La anul caprele fură vîndute și cloșanii se iviră din nou. După-ce moșierul cumpăraseră alte capre, ei se făcură earăși nevăzuți.

Penele de struț, care împodobesc pâlăriile atîtor cucoane și cuconițe, se aduc în mare parte din colonia engleză Cap, în Africa de miază-zi. Această colonie vinde în afară pene de struț în preț de vre-o 14 milioane fl.

an de an. Ca să-și asigure negoțul cu penele, dieta colonială a hotărît o vamă de 500 dolari (peste 1000 fl.) de fiecare struț când cu trecerea peste graniță. Penele sînt datorite unor paseri aevea uriașe, numite struți, care se prăsesc la moșii anume întocmite spre acest scop. În Africa de miază-zi se cultivă struți în număr de peste 100.000. În Australia de asemenea se țin mulțime de struți. Aceeași se poate zice despre California (America apuseană), unde struților le merge de minune. Cucoanele americane dau întăietate penelor aduse din Africa. Urmarea e, că penele Californiei s'au efitnit foarte. În ciuda prețurilor scăzute, prășitorii din California fac câștiguri însemnate, ținerea struților fiind împreună cu mici cheltueli. Un struț de numai 3 luni se vinde cu peste 50 fl., ear' penele unui struț mare cu 50—70 fl.

Câne minunat. Marele poet englez Pope avea un câne mititel, cum numele Marguis (cet. Marchi), care însoția pe stăpînul seu pretutindenea. Odată s'a întemplat că, pribegind câteva oare pe cîmp și prin codri, Pope s'a trezit acasă fără orologiul (ceasornicul, ceasul) care i-l făcuse cinste regina Angliei. „Am pierdut orologiul, să mi-l aduci earăși”, zise el lui „Marquis” și fără zăbavă cănele se repezi înspre desîșul, de unde venise cu stăpînul seu. Trec mai multe oare, soarele apune, cănele însă nicăiri! În dimineața următoare, poetul găsi cănele în preajma ușii, cu orologiul între dinți și gîfăind de oboseală. — Altădată „Marquis” a văzut pe un servitor ticălos furișindu-se înarmat în odaia (chilia) de dormit a stăpînului. Cănele se repezi la servitor și începu să latre din răsuțeri. Pope se trezi și alergă la fereastră, strigînd după ajutor. Lătratul alungă pe cei trei lotri ascunși în grădină și servitorul, tovarășul lor, fu prins și legat. Dacă șiretul cățel nu ar fi înțeles ce se plănuște în taină, iubitul seu stăpîn ar fi îndurat moarte năprasnică.

Sbor îndelungat. Un Francez, care a petrecut cinci ani pe coastele Floridei, spre a descoperi obiceiurile paserilor de apă, a găsit, că mai pre sus de toate sburătoarele, ca iuteală și tărie, este „fregata”, un fel de cocostîrc de mare. Paserile de acest soi mănăncă și dorm plutind în aer pe aripile lor care fiind destinate, măsura 4 metri. Ele sboară cu o repejune de 165 chilom. pe oră, uneori câte 7 zile după oaltă și tot atâtea nopți, fără să odichnească cătuși mai puțin!

Roate de car din hîrtie. În America de Nord se plăsmuesc roate și roțile din hîrtie tescuită. Despre aceste roate se zice, că ar înăunți multe însușiri prețioase. Ele pot face în total 1.300.000 chilom. fără să aibă nevoie de reparație. De roată se vin cam 200 foi, lipite cu cleiu și apoi tescuite cu ajutorul vaporului.

Trăsuri electrice. Ziarele aduc știrea, că pe stradele (ulițele) și piețele Berlinului se vîd umblînd multe trăsuri (birji) electrice, a căror iuteală e mult mai însemnată decât a celor trase de cai. Ele seamănă cu trăsurile îndatinate, numai că firește cai lipsesc. Sub capra de șezut se află un așa numit „acumulator electric”. N'are să treacă lungă vreme și o să ne trezim și prin orașele noastre cu trăsuri electrice.

Tîrg mare de rîmători lângă Viena.

În vederea sumeteniei de rîmători (porci) ce se vor aduce în viitor din România pentru Viena, o societate vieneză pe acții a întemeiat la Fischamend, 20 chilom. dela Viena, sălășe mari de rîmători ca cele dela Steinbruch lângă Pesta.

Vaporașe pe Murăș, Criș și Timiș.

Ziarele aduc vestea, că în curînd se vor face călătorii de probă cu vaporașe și anume pe Murăș dela Arad la Seghedin și pe Criș în sus până la Bichiș, ear' pe Timiș până la Timișoara. Într'aceea lucrările pentru regularea mult dorită a Murășului s'a isprăvit.

Din traista cu povețele.

Întrebarea 198. Vă rog să binevoiți a-mi răspunde în „Economul” la următoarele:

Se poate face vin din mere iernatice, cari se coc după cules pe pătul? Dacă da, se pot folosi nemijlocit după cules sau trebuie așteptat până la coacerea deplină pe pătul?

Mustul stors din mere se manipulează ca și cel de struguri?

Când ar trebui culese prunele menite pentru vinars: în pîrgă sau când sînt răcoapte?

G. Gașpar.

Răspuns. Purcederea cea mai nimerită este să întrebuițezi mai multe soiuri de mere, dulci și acrișoare, în amestec cu pere felurite. Vinul dobîndit va fi cu atît mai spirtos (tare) și trainic, cu cît merele au fost mai coapte. Culege deci merele într'un tîrziu și, nefiind coapte de ajuns, ține-le resfirate într'o cămară aieroasă spre a se îndulci cu deservire, apoi te apucă de pisat și tescuit.

Mustul ce se scurge din teasc se toarnă în bute fără amănare. Ferberea ține vre-o 5 săptămîni, când apoi butea se umple cu vin de struguri și se astupă bine cu dopul.

Prunele de vinars ar trebui culese pe când sînt coapte-răcoapte.

Lămuriri mai de aproape poți afla în „Economul” nr. 26 din an. tr. cum și în cartea „Pomăritul” de D. Comșa. Această carte se capetă la „Institutul tipografic” în Sibiu cu prețul de 1 fl. și porto postal.

Întrebarea 199. Vă rog să-mi răspundeți în „Foaia Poporului”: prin ce se pot scoate petele de cireșe, afune și alte poame din pînzături?

F. Căpățînă.

Răspuns. Petele de mere, pere și prune se scot prin spălare cu lapte ferbinte, petele de cireșe și afune (afine) prin frecarea cu un petec muiat în must de lămăie (citroană) sau „acid sulfuros” sau ținînd sub pete aprinjoare (lemnuse, cătrănițe, chibrituri) aprinse

Posta redacției.

Dlui T. D. în Ft. .... „Economul” se redactază aici în temnița Vașului și se tipărește cu 5—6 zile înainte de expedarea „Foaii Poporului”. Până-ce sosesc epistoalele dela administrație aici și răspunsurile ajung înapoi, de asemenea trec vre-o 4 zile. Până se apară deci cutare răspuns trec 10 zile, une-ori și mai mult. Eată pentru-ce răspunsul nu a putut să apară decât în nr. trecut.

S. Vulcu în Pianul-de-sus. Neștiind înșine, am adresat o epistolă la un amic în București. Va trebui deci să rămîni în așteptare. De cumva s'ar brodi se știricesc dela cari trec prin Vaș, atunci firește mai în grabă. Salutări cordiale!

CĂRȚI.

La librăria „Institutului Tipografic” din Sibiu se află următoarele cărți:

„Memorial”, Archiep. și Metropolitul Andrei baron de Șaguna, de Nicolae Popea	fl. 1.30
„Bate la ușe”, de Carmen Sylva	” 1.10
„Domenich Pablo”, de Carmen Sylva	” —.28
„Povestile Bănățului”, de Căntana	” —.30
„Trăvnițe”, 10 piese Slovacăști. Vol. I. și II. à 1 fl. 50 cr.	” 3.—
„Izvoade”, de Demetrescu	” 4.40
„Homo-Sum”, roman de Ebers	” 1.—
„Literatura popor. română”, de Gaster	” 2.75
„Studii Critice”, de Ghera. Vol. I. și II. à 2 fl. 20 cr.	” 4.40
„Să auzim, toate	” —.25
„Memorii din timpul războiului”, de Georgescu	” —.88
„365 Anecdote și glume”, de Gheja	” —.0
„Poesii”, de Nicolae Iargă	” 1.10
„Lascar Viorescu”, o icoană a Moldovei din 1851, de Kotzebue	” 2.20
„Din Moldova”, schițe de Kotzebue	” 1.10
„Floarea din Firenze”, de Livescu	” —.55
„Cersitorul”, dramă în 2 acte de Livescu	” —.55
„Poesii”, de Macedonski	” 2.20
„Elemente ungurești în limba română”, de Măndrescu	” 1.50

LOTERIE.

Tragerea din 7 Septembrie n.

Timișoara: 14 64 46 89 59
Viena: 25 62 70 65 82

Tragerea din 12 Septembrie n.

Brünn: 49 67 87 85 38

Calendarul săptămânii.

Zilele	Calendarul vechiu	Călind. nou	Soarele
	Dum. a. 13-a d. Ros., gl. 4, sft. 2.	răs. ap.	
Dum.	4 M. Vavila și Moise P.	16 Ludmila	5 37 6 11
Luni	5 Pror. Zacharia	17 Lambert	5 39 6 9
Marți	6 Minun. Ar. Michail	18 Toma Ap	5 41 6 7
Merc.	7 Muc. Sozont	19 Ianuarie	5 42 6 5
Joi	8 † Nasc. Născ. d. D.	20 Eustachie	5 43 6 3
Vineri	9 † PP. Ioach și Ana	21 Mateiu	5 44 6 0
Sâmb.	10 Mucenița Minodora	22 Mauriciu	5 46 5 58

Nr. 1000/1894.

[1979] 3—3

Pășunat excelent de iarnă pentru oi.

Se exarêndează și anume: 293 jugere și 1000 stîngini pătr. într'un complex pe o coastă puțin pezișă, pe timpul dela 1 Octomvrie 1894 până la 1 Aprilie 1895 și un alt complex de 107 jug. 1456 stîngini pătr., cel mai bun fenaț lîngă Tîrnava-mare, pe șes liber, pe timpul dela 1 Noemvrie 1894 până la 1 Aprilie 1895.

Doritorii de a exarênda aceste pășunate sê se adreseze verbal sau în scris la subscrisul oficiu.

Bratei (p. u. Mediaș), 24 August 1894.

Oficiul comunal.

Foaie ilustrată pentru familie

„VATRA”,

sub direcțiunea

dilor I. Slavici, I. L. Caragiale și G. Coșbuc.

Această revistă ilustrată este dirijată de unii dintre cei mai apreciați scriitori români, cu menirea de a oferi onor. public cetitor român, cele mai bune scrieri ale celor mai talentați scriitori români din toate părțile locuite de Români.

Trebuia în sfîrșit o foaie, care sê ocupe un loc de cinste pe masa fiecărei familii românești.

Nu va fi cruțată nici o jertfă pentru ajungerea acestui scop; grija de căpetenie fiind a nu lăsa sê se strecoare în această revistă nimic nepotrivit cu tradițiile neamului nostru și cu moravurile familiei.

Cele mai bune romane, povestiri, poezii etc. originale și alese, vor ocupa primul loc și numai întîmplător în al 2-lea rînd traducțiuni. Toate însă în cea mai curată, mai aleasă și mai frumoasă românească.

Artele, știința, recenziunile teatrale și musicale, noutățile literare, evenimentele însemnate, partea variată și humoristică, toate își vor ave coloanele speciale rezervate în această foaie, cu competență și cu onestitate redactate.

Nici viața casnică nu va fi neglijată: Sfaturi bune din punctul de vedere al educațiunii, igienii, îmbrăcămîntei, a traiului economic, felurite îndrumări folositoare economiei casei, vor fi tratate cu multă grijă.

Ilustrațiunile vor fi alese pe cât e cu putință din istoria neamului nostru, copii după tablourile artiștilor noștri și a celor străini, vederi felurite din țeara noastră și de pretutindenea unde locuiesc Români.

În aceste condițiuni se va prezenta onoratului public român, foaia ilustrată pentru familie

„VATRA”,

ca un mărgăritor al literaturii noastre naționale, și va apăre de 2-ori pe lună, adică 24 fascicule pe an de câte 4 coale 4° mare, tipărită cu îngrijire pe hîrtie velină.

Prețul abonamentului pe un an este:

Pentru Austro-Ungaria: coroane 24. Pentru țările Uniunii-Latine: fr. 24.

Vînzarea cu numărul: **coroane 1.10** (Austro-Ungaria), **franci 1.10** (țările Uniunii-Latine).

Subsemnatul vî roagă sê primiți cu simpatie apariția acestei publicațiuni românești, și sê-i asigurați continuitatea prin binevoitorul d-voastre sprijin, abonându-vă la ea.

Abonamente se primesc și în librăria „Institutului Tipografic” Sibiu, Strada Măcelarilor Nr. 21.

Cu deosebită stimă: . . .

C. ȘFETEĂ,

librar-editor. — BUCUREȘTI.

[476] 12—30

Banca generală de asigurare

„TRANSILVANIA”

ÎN SIBIU.

fundată în anul 1868

[159] 7—26

asigurează prelîngă condițiunile cele mai favorabile:

- în contra pericolului de foc și exploziune clădiri de ori-ce fel, mărfuri, produse de cîmp, mobilit etc.
- pe viața omului în toate combinațiunile, precum: asigurări de capitaluri pe cazul morții și pentru termîni fixate, de zestre și de rente.

Dela fundarea institutului se plătiră:

Despăgubiri pentru daune cauzate prin foc	Sume asigurate pe viață
în a. 1869—1890 fl. 853,550.84	în a. 1869—1890 fl. 648,800.50
în a. 1891 „ 51,752.38	în a. 1891 „ 48,316.91
în a. 1892 „ 48,911.78	în a. 1892 „ 57,791.88
în a. 1893 „ 34,925.85	în a. 1893 „ 53,119.28
Suma fl. 989,031.85	Suma fl. 808,118.57

1,797.150 fl. 42 cr.

Conform bilanțului pentru 1892 fondurile de rezervă și garanție se urcă la
864.028 fl. 70 cr.

Prospecte și formulare sê dau gratis.

Dealșări sê dan și oferte de asigurări sê primesc prin Direcțiune în Sibiu, (Strada Cîsnădiei Nr. 5, casa proprie), sau prin Agenturile generale și principale în Brașov (H. Hermann), Cluj și Arad, precum și prin Agenturile speciale în locurile mai însemnate.

Benjamin Fülep
 [2027] 2--2
 agentură de mijlocire comercială și informațiune
IN BLAJ.

E scopul agenturii a încheia ori aplana pentru altul (comitent) afaceri de comerț, a întreprinde în diferite de drept, a câștiga împrumuturi de bani pe ipotecă ori cambii, a mijloci și notifica oferte de cumpărare și vânzare, a da informațiuni, toate pentru proviziune modestă.

„VICTORIA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII.

Sediul: ARAD, casa proprie, str. principală nr. 2.

Întemeiată la 1887.

Capital de acții fl. 300.000; Fond de rezervă fl. 70.000.

Primește depuneri spre fructificare, după care solvește 5% interese fără privire la termenul de abdicere.

Darea de venit după interese încă o solvește institutul separat.

După starea cassei, depuneri până la fl. 1000 se restituiesc îndată la prezentarea libelului fără abdicere.

Depuneri se pot face și prin poștă și se efectuează momentan după sosirea comandei.

Direcțiunea institutului.

1[418] 11—27

G2.

Un mijloc de casă probat de mai mulți ani.

[482] 25—45

Gichtfluidul lui Kwizda

Fricțiune întăritoare înainte și după ture mari.

Gichtfluidul

Prețul unei sticle $\frac{1}{2}$ 1 fl. v. a.

Gichtfluidul

Se poate căpeta

lui Kwizda

Prețul unei $\frac{1}{2}$ sticle 60 cr. v. a.

lui Kwizda

în toate farmaciile.

Gichtfluidul lui Kwizda

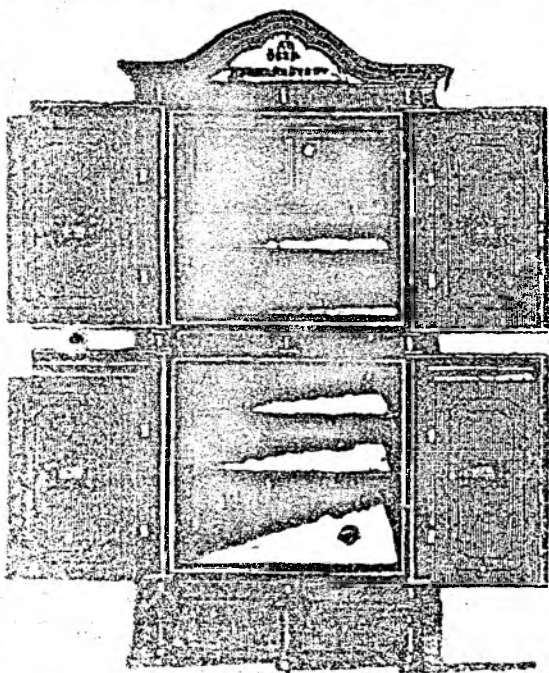
Depositul principal: Farmacia cercuală Korneuburg.

Se caută

Un învățăcel

dintr'o casă bună, care a absolvat cel puțin II. clase gimnaziale sau reale pentru

„Institutul Tipografic“ în Sibiu.

Fabricat în țeară!

Ces. și reg. privil.

Prima fabrică de casse ardelenescă.

Existând de 12 ani, premiată cu mai multe distincțiuni a lui

A. Géza Öszy,

Quergasse Nr. 39,

SIBIU,

Hechtgasse Nr. 40.

recomandă

Cassele și casetele sale de fier pentru păstrat bani, cărți și documente

— sigure contra focului și spargerii —

de construcție proprie a ei și putând fi deschise numai de cumpărătorul însuși. Diferite forme și mărimi, cu prețuri mai ieftine, decât asemenea produse din alte fabrici.

CASSELE

sunt expuse vederii cercetătorilor în localul fabricii.

— Prețuri curente ilustrate se trimit la cerere gratis și franco. —

[387] 15—